

Šiame numery

Mūsų visų bendrieji namai
Bronio Railos atsiminimai
apie Joną Aistį.
Dr. Jonas Puzinas rašo
apie mūsų protėvių kovą
su ligomis.
Vorkutos kalinių streiko
dvidešimtmetis.
Lietuvių katalikų mokslo
akademijos suvažiavimo
programa.

Kertinė paraštė

Mūsų visų bendrieji namai.

„Anksčiau amerikiečiai žinojo ar jautė, kad, kai liberalizmas ar modernybė juos apvildavo, jie galėdavo pasitraukti į kita pasaulį. Labiausiai akivaizdus pažymėjimas, etninė grupė ir mažos bendruomenės tas pasaulis buvo tai, ką amerikiečiai turėjo galvoje, kai jie kalbėjo apie „namus“... Dabar, tačiau, tą tradiciją remiančios grupės jau išmirė arba miršta, ir liberalioji visuomenė vis labiau ir labiau primena tą tuščią puslapį...“ Taip savo knygoje „The Idea of Fraternity in America“ (Brolybės idėja Amerikoje, V. of California Press, 1973) Wilson Carey Williams apraudo bendruomenės ryšių ir brolybės idėjos nykimą Amerikoje.

McWilliams nupieštas paveikslas gal per daug niūrus; kai kurie kritikai nurodė, kad dauguma amerikiečių tebesiteliai įvairiose „naminėse“ grupėse. Tačiau negalima paneigti, kad jo skundė esama daug tiesos. Ir mes, imigrantai, ypač gyvenantys didmiesčiuose, matėme ir pergyvenome amerikiečių bendruomeninių ryšių irimą, kuris ypač paveikė jauniausią kartą. Todėl jaunieji taip pabrėžia jaunimo solidarumą, taip stengiasi dėvėti vienodus drabužius, taip plūsta į masinius koncertus — iškartinę bendruomenės pakaitalą žadančius komercinius renginius.

Lietuviškasis išeivijos jaunimas dalijasi bendraisiais Amerikos jaunimo geismais ir problemomis. Gal, beieškodami bendruomeninių ryšių ir nusivildami sintetiniu utopizmu, ne vienas jų naujai pažvelgs į lietuviškąją bendruomenę, kaip tebegyvenus, nors ir nedidelius, „namus“ kaip „brolybės“ užuovėją. Tai vilčiai pagrindo duoda ir amerikiečių jaunimo aplamai vis didesnis susidomėjimas savo etninėmis šaknimis.

Tai nereikia, kad skirtingos išeivijos kartos staiga ims kalbėti viena kalba. Egziliu, kaip paprastai, padidina plyšius ir nuotolių tarp kartų: kalbų, kultūrų, papročių, pažiūrų nuotoliu. Bet laikas nuo laiko pasirodo ir ženklų, kad tam tikrais atvejais mes visi, seniausieji ir jauniausieji, pa-

sijuntame vienos šeimos nariais. Vienas tokių atvejų buvo dviejų šią vasarą tragiškai žuvusių jaunuolių laidotuvės New Yorke. Jose dalyvavusius ypač paveikė nuosirdus dalijimasis bendru skausmu ir liūdesiu. Ne tik tėvai ir artimieji, bet ir visa bendruomenė prisiminė tų jaunuolių pirmuosius žingsnius, ankstesnius pasiekimus, prisiminė jų grąžią jaunystę, kaip mūsų visų gyvenimo čia dalinį įprasminimą, prisiminė juos šeštadienės mokyklos šventėse, sporto aikštėse, vasarvietėse. Ir tą akimirą visi jautėmės netekę savo sūnų, savo vaikų — buvome tikra, pilnutinė bendruomenė.

Kitas atvejis atsišaukia iš pranciškonų vasarvietės Kennebunkporte, Maine valstijoje. Ši rugpjūtį, per vieną tradicinių literatūrinių vakarų, paprastai aptarnaujamą rašytojų — veteranų, kažkam atėjo išganinga mintis pakviesti įsijungti ir pačius jauniausiuosius. Kai kurie žmonės bauginosi, kad jaunieji neturės nieko parašę, neišdrįs dalyvauti ar lietuviškai nebeįkalbės. Bet jie suklydo. Penki jauni rašytojai, nuo penkiolikos iki dvyniasdešimties metų amžiaus, drąsiai stojosi prieš publiką ir pasiskaitė savo eilių ir prozių samprotavimų. Jų lietuvių kalba įvairavo nuo puikių iki priimtinių. Kaip jie vėliau pareiškė, jiems buvo itin malonu skaityti savo kūrinius lietuvių kalba „tikros“ publikos akivaizdoje. O pati publika buvo tikrai įdomus reginys: žmonės žvilgčiojo vienas į kitą, linkėjo galvomis, džiaugėsi, lyg kokią stebuklą pergyvendami, lyg lietuviški žodžiai iš jaunų lūpų tą akimirą būtų įprasminę jų išeivijos dešimtmečius. Ir tą vakarą, trumpai, mes dalijomės savo džiaugsmu, dalijomės skaitančiais jaunuoliais, lyg jie būtų mūsų sūnus, mūsų dukterys.

Egzilio kasdienybė, be abejo, vėl stengsis mus išskirti. Tačiau tie atvejai — o panašių būvo ir bus — mums nuolat primins, kad ypatingomis akimirkomis mes visi pasijuntame gyvenantys bendruose namuose, kuriuos pastato meilė, tikėjimas ir atsisakymas užmiršti. I. Z. Jienas.

O kaip tavęs man neminėti. O kaip tavęs man nekartot

(Jonas Aistis)

Rauda, prisiminimų bandymas ir keli nuotyčiai

BRONYS RAILA

Nebe vieną kartą — o dažniau ir dažniau — padėdu panešti vis naują karstą į kapines, idant jis ten pranyktų Kalifornijos molėtame podirvyje. Beveik tiek pat pasakiau ir atsisveikinimo prkalbų. O nekrologų dar daugiau prirašiau — vis tokių graudžių oracijų ar eulogijų, kurias Stasys Santvaras, teisingai sulietuvindamas, vadina raudomis. Taip jau daug priraudojau apie išmišius veteranus, vyresnius savo mokytojus, ogi ir apie bendraamžius, artimus draugus, ir kas karčiausia — ne sykį jau ir apie žymiai už save jaunesnius.

Tai baisiai sunkus darbas, labai nelengva pareiga. Jei taip bus ir toliau, vargu beįsilaikysiu. Todėl jum visiem, kurie vėl atsisakiat ar dar pasiliekat, noriu čia patetisškai sušukti:

— Nepradinkit taip greit! Nesukubėkit, palūkėkite dar, užgaiškit... Ne dėl to, kad tasai gyvenimo akimirksnis, kaip Goethės Faustui, būtų toks gražus. Gyvenimas mūsų daugumai dabar nėra pasakiškai mielas. Bet man be jūsų jis darysis vis šaltesnis, nykesnis, plikas...

Ak, ak, — žinoma, tai ašmana to, kuris kaskart daugiau ir daugiau nustoja savo bendralaikį. Tokių, kuriuos jis artimiausiu pažino ir suprato, ir kurie dar galėtų jį patį geriau suprasti, pajauti, paskendusį laikų pasakas draugų pergventi. Ir ne kaip nors abstrakčiai, teoriškai, knygiskai, „pagal šaltinius ir dokumentus“, bet grynai žmogiskai, gyvenimiškai, visai asmeniškai.

Nenupeleš, nenorėsiu jokių skulptūriškų paminklėlių. Bet avansu nekukliai vėliau naktį pasvajoti, jog tam, anot Radausko, karališkam paskutinio atsisveikinimo momentui praėjus, nebebū-

čiau labai priešingas, jei kuris bendralaikis draugas laikraštyje ir apie mane parašytų nors poros šimtų eilučių raudą — ne būtinai pasaldyto limonado, bet geriau kritišką, ironišką ar humoristišką, kaip paprastai „neteisingą“ jau vien savo nuogu teisingumu.

Bet jeigu jūs taip skubėdami vienas po kito išlėksit, — žinau, nebeliks kam parašyti. Štai dar papildomas nedovanotino egoizmo lašas mano liūdesyje...

Ko jūs, atminimai, šitą naktį keliatės?
Ko jūs, pakaruokliai, kylat iš kapų?
Trupučiukas ilgesio, senų žodžių keletas...
Praeitais pakvėpava jazminų kvapu.

Nesiruošiau, net niekad nepagalvojau, kad kada nors tektų rašyti raudą apie Joną Aistį. Ir kada po čia artimiausio mano draugo Stasio Žymanto, beveik antrosios mano prigimties dalies, štai už poros mėnesių ir AISTIS mus palieka, tai jau buvo per daug. Nesvarbu, kad liūdesys dabar buvo kitoks: ne verdančiai emociškas ir „moteriškas“ ligi ašarų, bet toks lyg „literatūrinis“, ramesnis, atokesnis, olimpinis — ir ne mažiau sunkus.

Savo „Milfordo gatvės elegijų“ pačiame pirmame lape Aistis mane vadina „mano bičiulis“ ir dar pakartoja — „mano senas bičiulis“. Atsiliepia apie mane ne iš geriausios pusės, o priekaištaudamas, mano blogą stilių apgailestaudamas (visai be reikalo, ne dėl mano kaltės ir dėl neužtarnauto nesuipratimo). Tad tos

Paskutinį saldų snūdį snaudė rytas —
Nei žolytė, nei lapelis nejudėjo (Jonas Aistis).

Nuotr. Paulius Stankaus

mūsų bičiulystės pabrėžimas bus čia daugiau kalbėjimo mapiera, kurtuazija. Senovėje, taip — būvom bičiuliai, bet vėlesni laikai

fiziškai mus atitolino, daug kas spėjo gerokai atvėsti. Nuo Aisčio išvykimo iš Paryžiaus Amerikon 1946 metais, per ilgiau nei pus-trėtį dešimtmetį bebuvom susitikę vos vieną kartą, ir labai trumpai. Prieš tai dar dėl spaudos reikalų susirašinėjom, pasibardavom — tai ir visa „bičiulystė“.

Bet žymiai anksčiau, dar Lietuvoje. Kaune, kone dešimtmetį itin artimai, kai kada broliškai ar vėl ir žliai bendravom. Ir kadangi tai buvo labai svarbus mūsų bendrimo etapas, jo pėdsakai, tur būt, abiem ir paliko neištrinami.

Mudu tais pačiais (1927) metais įstojom į Vytauto D. Universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą literatūrų ir kalbų pasimokyti. Tada ne nežinojau, kad jis jau buvo už mane net penkeriais metais vyresnis. Toks iš pažiūros neatrodė. Buvo itin demokratiškai apsirengęs, toks gana sausas, visai nedidelio ūgio, kiek strazdanoto veido. Mano akys ir vėliau jis atrodė vis vienodai, neseno, nesikeitė.

Tuoju susipažinom ir du pirmuosius metus įdomiausiai praleidom dažniausiai humanitarinio fakulteto senųjų rūmų koridoriaus aikštelėje, kur buvom įrėtę per kiekvieną pertrauką tarp paskaitų susiburti keliese trim

tikslais: parūkyti, pakritikuoti bei paerzinti pro šalį praeinančias panas ir be galo be krašto šnekėti apie literatūrą. Tokia buvo mano ir kai kurių kitų to „klubo“ narių tikslų ir vertybių gradacija — Antano Venclovos, Antano Miškinio, Leono Skabeikos, kar-tais Henriko Blazo, Jokūbo Liau-dos ir panašių. Bet Aisčiui tais laikais atrodė svarbiausia tik kal-bėti apie literatūrą ir parūkyti. I humanitarių ir teologų sijonus jis tada dar nemėgo žvalgytis.

Pirmoji, gal net vienintelė meilė tada jam tebebuvo poezija, knygos, tų problemų diskusijos. Pat pradžioje man buvo keista ir mum kitiem net truputį juokinga. Pažiūrėjęs tada į Joną, niekad nepasakytum, kad toks kupstas didelį vežimą verstų. Bet vos atidarydavo burnytę, taip intymiai, tylškai, pasuokdamas, šnibždėdamas, vis lyg prisiekdindamas, tuoj pajusdavai ne pėsčią esant, sąmojingą, daug skaičiusi, savaip ir savarankiškai magstantį pašnekovą.

Tatai dažnį ir surišdavo glaudžiai su Aisčiu. O kalbų būdavo, jog į aruodus nesupiltum. Kartais ir ginčų, ir mūšių ir net įžeidinėjimų. Mes tada nebuvom vieno-dų skonių ir pažiūrų.

(Nukelta į 3 pusl.)

Klausantis muzikinio numerio scenoje... Per Aisčio literatūrinį vakarą 1967 metais Los Angeles, Kalifornijoje... Pirmoje eilėje iš dešinės: Alė Rūta, Bernardas Brazdžionis, Jonas Aistis, prel. J. Kučpigs. Antroje eilėje iš dešinės: Neringa Railaitė, šių atsiminimų autorius Bronys Raila, prof. Stasys Žymantas, Daneta Railaitė, seniausieji ir jauniausieji, pa-

Nuotrauka Leono Kanto

Kaip mūsų protėviai kovojo su ligomis

Medicinos ir sveikatos apsauga Lietuvos Didžiojo Kunigaikštijos

Dr. Jonas Puzinas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)
Apie mokslus išėjusius gydytojus Lietuvoje turime žinių jau nuo pat XV a. pradžios. Tai dažniausiai buvo svetimšaliai, Vakarų Europos universitetų auklėtiniai, Netrukus atsirado ir vietinės kilmės gydytojų, baigusiu medicinicos mokslus svetur. Jie gydė Lietuvos valdovų, didikų šeimas, aukštuosius dvasininkus, o vėliau ir turtinguosius miestiečius. Jie skleidė Lietuvoje ir mokslinės medicinos pradus.

Gydytojai, medicinos daktarai
XV - XVIII a. Lietuvoje žmonės, besiverčiantys gydymu, galia suskirstyti į tris grupes: 1. gydytojus, arba medicinos daktarus, 2. chirurgus — barzdaskučius ir 3. pirtininkus. Gydytojai, arba medicinos daktarai, atstovavo teorinei medicinai, o visi kiti — praktinei. Gydytojai teorinį medicinos pasirušimą įgydavo aukštesiose mokyklose, ten susipažindavo su gamtos mokslais, įvairių ligų priežastimis bei jų gydymu. Gydytojai, gavę medicinos ir net filosofijos daktaro laipsnį, visuomenėje buvo užimę iškilą vietą. Jie kartu su dvasininkais, meno žmonėmis, buvo laukiami svečiai Lietuvos didžiojo kunigaikštio bei Lenkijos karaliaus dvare ir didikų rūmuose. Visokios smulkios chirurginės operacijos ilgą laiką buvo traktuojamos kaip žeminančios jų luomą. Todėl smulkiaja chirurgija (žaizdų gydymu, lūžusių kaulų sudėjimu, kraujo nuleidimu ir kt.) vertėsi barzdaskučiai — chirurgai. Chirurgas, anų laikų supratimu, tai amatininkas, turįs lengvą bei miklią ranką operacijoms, todėl jis nebuvo reikalingas kokio nors aukštesnio išsilavinimo. Tiesiogiai, kartu būvę barzdaskučiais ar pirtininkais, savo amato išmokdavo kirpyklose pas savo patyrusius meistrus. Tačiau gydytojai, chirurginė sritį atidavę barzdaskučiams — chirurgams, neturintiems aukštesnio išsilavinimo ir dažniausiai kilusiems iš žemesnio luomo, noromis ne noromis patys pateko į jų priklausomybę, nes amatininkai chirurgai aptarnaudavo ne tik žemesniuosius gyventojų sluoksnius, bet jų pagalbos šaukdavosi didikai ir net pats didžiojo kunigaikščio ar karaliaus dvare. Tuo būdu ir barzdaskučiai — chirurgai iškopė į aukštesniąją visuomenę. Žemiausioje pakopoje pasiliko pirtininkai, konkuravę ir ilgai kovoję su barzdaskučiais — chirurgais, ir pirtys gydy žmones.

Galimas dalykas, kad senovės lietuviai, daug kariavę su savo kaimynais rusais, lenkais, kalavijuočiais ir kryžiuočiais, turėjo žmonių, nusimanančių apie sužeistųjų gydymą. Jie turėjo nusi-manyti, kaip tvarkyti ir gydyti žaizdas, kaip sutvarstyti lūžusius kaulus ir kt. Ankstyviausia istorinė žinia apie lietuvį, turėjusį chirurginių gabumų, turime iš XIV a. pabaigos. Tai lietuvių kunigaikštis Skirgaila. Kaip rašoma Lietuvos metraštyje (Uvarovo nuorašas), 1386 m. kilus karui tarp Smolensko kunigaikščio Sviatoslavo ir Lietuvos, Skirgaila balandžio 29 d. prie Matislavo smarkiai sumušė Smolensko kariuomenę. Kautynėse išmūšė daug kunigaikščių, bajorų, kovoję žuvo ir pats Smolensko kunigaikštis Sviatoslavas, o jo sūnus Jurgis buvo sužeistas ir pa-

klivuo lietuviams į nelaisvę. Skirgaila, sėkmingai išgydęs žaizdas, nunešęs Jurgį Smolenskan pas motiną ir pasodinęs jį Smolensko kunigaikštijos sostan; už kunigaikščio Jurgio buvo išteikėjusi Skirgailos vyresniosios sesers duklė (Polnoje sobranije russkich letopisej, t. XVII, S. Petersburg, 1907, p. 91; Ignas Jonynas, Vytauto šeimyna. — Praeitis, t. II, Kaunas, 1933, p. 200—201). Skirgaila į gyvenimo galą dažnai nusigerdaves ir sužeidaves savo dvarikius, kuriuos paskui rūpestingai patį gydydaves... (Z. I. Vinskis, Skirgaila. — Lietuvių Enciklopedija, XXVIII, So. Boston, 1963, p. 53).

XIV a. pabaigoje Lietuvos gyvenime įvyko nemaža permainų. Ryšium su krikščionybės plitimu, Lietuva vis daugiau susijau su Vakarų Europos kultūra. Ir medicinos srityje, ypač XV — XVI a., susidūrimas su naujovėmis: Lietuvoje atsiranda mokslinės medicinos atstovų — gydytojų, amatininkų barzdaskučių — chirurgų, vaistininių, ligoninių, Vilniuje ir Kaune sanitarinių įrengimų (vandentiekis, pirtys), mokslinės medicininės literatūros ir t. t.

Pačių pirmųjų žinių apie vakarietiško išsimokslinimo gydytojų, retkarčiais atvykstančių Vytauto šeimos gydyti, turime iš XV a. pradžios. Pavyzdžiui, 1400 m. susirgus pirmajai Vytauto žmonai Onai, didysis Ordino magistras Konradas von Jungingenas nusiuntė savo gydytoją „magistrą Konradą, okulistą“ kunigaikštienės gydyti (V. G. Micelmacheris, Očerki po istorii mediciny v Litve, Leningrad, 1967, p. 18 — 19). Susirgus Vytauto ant-rajai žmonai Julijonai, Alšėnų kunigaikštytei (Jono Algimantaičio dukteriai), 1426 m. sausio 13 d. Vytautas praneša Vokiečių Ordino didžiajam magistrui Povilui Rusdorffui apie žmonos Julijonos ligą. Esą, ji jau serganti išties metus, kad liga vis stiprėjanti ir ligonė negalinti valgyti. Vytautas girdėjęs, kad vienas gydytojas gyvenęs Torunėje, todėl prašo atsiųsti gerą vidaus ligų gydytoją — „guten leiparczt von innem sewchen“ (Codex Epistolaris Vitoldi Magni Ducis Lithuaniae, 1376—1430. Collectio opera Antonii Prochaska, Cracoviae, 1882, p. 713 — 714). Ordino magistras atsiuntė savo gydytoją, magistrą Henriką iš Torunės, 1426 m. vasario 26 d. Vytautas dėkoja Rusdorffui ir rašo: „Vakar, atvykęs į Dubysos pilį, radau Jūsų gydytoją magistrą Henriką, kurį Jūs atsiuntėte mano prašomas. Nors, ačiū Dievui, mano žmonos sveikata pasitaisė, vis dėlto mes norėtume paminti magistrą Henriką pasilikti kuriam laikui pas save...“ (Codex Epistolaris Vitoldi, I. c., p. 716).

Reikia manyti, kad tuo metu Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvare dar nebūta nuolat gyvenančių gydytojų, nes ir Jogailos brolis Svitrigaila, sunegalavęs 1402 ir 1424 m., vyko gydytis į Ordino užkariautas žemes — Marienburgą ir Rygą (V. G. Micelmacheris, I. c., p. 19).

XV a. pradžioje Jogaila, bekaraliaudamas Krokuvoje, jau turėjo savo nuolatinį gydytoją. 1414—1416 m. jo asmeniniu gydytoju yra buvęs Jokūbas, greičiau-

Rembrandt (1606-1669, olandas)

Dr. Tulp anatomijos pamoka

siai medicinos daktaras, mokslus išsėjęs Vakaruose. Jokūbas, žinomas, gyveno Jogailos dvare Krokuvoje, bet karaliui lankantis Lietuvoje, reikia manyti, jį lydėdavo (V. G. Micelmacheris, I. c., p. 19). Apie tai galima spręsti iš to, kad anais laikais (ir vėliau) karališkojo dvare gydytojai ne tik gydydavo savo aukštuosius pacientus, jų šeimos narius bei artimuosius, bet jie stengdavosi apsaugoti juos nuo pasikėsimų nu nuodųtyti juos. Tam reikalui jie išgalvodavo visokių priešnuodžių (antidotų). Tie karaliaus asmeniniai gydytojai ir vaistus duodami pirma patys paragaudavo prie liudininkų „pagal karališkajame dvare priimtą paprotį“ (S. Slonimskis, Materialy po istorii mediciny v Litve. — Tautai ir Zodiis, V. Kaunas, 1928, p. 549). Karaliai labai vertino gydytojų ir mediciną, ją vadindami „Dievo duotu mokslu žmonių apsaugai“. (Cast' I, Vilna, 1843, Slonimskis, I. c., p. 550).

XV a. gale Lietuvoje jau gyveno Kazimiero Jogailaičio gydytojas Jonas Zaleskis. Kronikininkas Motiejus Strykowski rašo, kad Kazimieras, 1492 m. susirgęs ka-žin kokia „raudonlige“, su baimė išklaušęs liūdnam prognozę savo gydytojo Jono Zaleskio. Netrukus, 1492 m. birželio 7 d., Kazimieras pasimirė Gardine (M. Strykowski, Kronika Polska, Litewska, Zmódzka, II, Warszawa, 1846, p. 291; S. Slonimskis, I. c., p. 549).

Bene daugiausia medicinos gydytojų yra buvę Lietuvoje, ypač Vilniuje, XVI a., kada Lietuvoje didieji kunigaikščiai ir Lenkijos karaliai dažnai gyvendavo Vilniuje. Čia telkėsi ir aukštieji Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos pareigūnai bei Vilniaus vyskupijos dignitoriai. Pagaliau ir turtingieji miestiečiai vis daugiau ėmė naudotis gydytojų paslauga.

Kazimiero Jogailaičio sūnus Aleksandras (valdes 1492 — 1506), dažnai gyvendamas Vilniuje, turėjo du nuolatinius gydytojus: medicinos ir filosofijos daktarą Joną Benediktą ir medicinos daktarą kanauninką Martyną iš Dušnikų (Dušnickis). Pastarasis apie 1518 m. Vilniuje įsteigė neturtingiesiems prieglaudą — ligoninę. Tai buvo pirmoji šios rūšies įstaiga Lietuvoje (maždaug tuo pačiu metu ir Kaune buvo įrengta „Spitolė“, turėjusi 12 lovų). Tai vilniškė Sv. Jono ligoninė, vėliau pavadinta Marijos Magdalenos vardu, išliko iki XVIII a. pabaigos (Jan Kurczewski, Opo-vedania o dziejach chreszczijańskich na Litwie i Rusi, I, Wilno, 1914, p. 102 — 103; S. Slonimskis, I. c., p. 550). Nėgana to, XVI a. pradžioje susirgęs Aleksandrui, iš Krokuvos, buvo išviesias karališkojo dvare gy-

dytojas, profesorius ir kanauninkas Matas iš Bolonijos. Be to, iš Krokuvos dar buvo atvykęs alchemikas Aleksandras Balins-kis, atsivežęs su savimi ir vaistinė, kuri sudarė pagrindą pirmajai vaistinei Vilniuje (M. Baliński, Historia miasta Wilna, II, Wilno, 1838, p. 45 — 47). Aleksandras 1505 m. buvo ištiktas dalinės apopleksijos (S. Sužiedėlis, Zygimantas Senasis. — Lietuvių Enciklopedija, XXXV, 1966, p. 324).

Zygimantas Senasis (valdes 1506 — 1548), kad ir pats yra buvęs geros sveikatos, bet turėjo visą būrį gydytojų. Be jau anksčiau čia buvusio Jono Benedikto ir Martyno iš Dušnikų, dar prisidėjo Jokūbas Ferdinandas Ištiskis, kitaip dar vadinamas Bariečiu (Bariensis, pagal Pietų Italijos uostamiestį Bari d'ella Puglie, kur katedroje palaidota Zygimanto Senojo žmona Bona Sforza), Valentinas iš Pilzeno, Albertas Baza, Rupertas Finckas, Tomas iš Kauno, Albertas Saxo, Aleksandras de Pessenti (V. G. Micelmacheris, I. c., p. 19). Be to, turime žinių, kad 1540 m. Zygimantas Senasis kreipėsi į Prūsų kunigaikštį Albrechtą (1525 — 1568), kuris yra buvęs jo dėdė, kad atsiųstų Vilniun bent kartą per metus savo chirurgą Rupertą Gocklerį, kuriam jis skyrė metinę algą (Dr. Karge, Zur Geschichte des Deutschthums in Wilna und Kauen. — Das Litauen — Buch, 1918, p. 96).

Zygimanto Senojo žmonos karalienės Bonos Sforzos (mirė Italijoje 1557 m.) nuo 1539 m. rūmų gydytoju buvo italas Jurgis Blandrata, arba Biandrata (miręs 1590 m. Vengrijoje), Italijoje išsėjęs medicinos mokslus. Po kiek laiko Blandrata grįžo Italijon pagilinti medicinos žinių ir studijuoti teologijos bei filosofijos, 1562 m. jis vėl arįgyveno Vilniuje, bet sėkmingai: metais (1563 m.) išvyko Vengrijon, kur buvo Transilvanijos kunigaikščio rūmų gydytoju (Lietuvių Enciklopedija, III, So. Boston, 1954, p. 66; J. Jurginis, Humanizmas ir renesansas Lietuvoje. Vilnius, 1965, p. 220 — 223). Jei, kaip matėme, karališkojo dvare gydytojai buvo išipareigoję saugoti savo valdovus, kad jų kas nenunuodytų, tačiau savo tėviskėn Italijon išvykusiai Bonai Zygimantienei vienas gydytojas, papirktas jos turtu generalinio iga-liotinio Pappacodos, uždavė nuodų (Bona. — Lietuvių Enciklopedija, III, So. Boston, 1954 p. 121).

Nuo XVI a. nuolatinių gydytojų, medicinos ir filosofijos mokslų daktarų, turėjo Vilniaus kapitula ir Zemaičių vyskupas. Tie gydytojai paprastai būdavo kapitululos nariai, kanauninkai, ir lotyniškai vadinosi canonicatus

doctoralis medicinae. Be bažny-tinių — administracinių pareigū, jie buvo ir kapitululos gydytojai. Be jau paminėtų gydytojų — kanauninkų Jono Benedikto, Martyno iš Dušnikų, Valentino iš Pilzeno ir Aleksandro de Pessenti, kurie yra buvę ir Zygimanto Senojo gydytojai, čia dar buvo Vaitiekus Grabauskas (m. 1569), kuris, manoma, daktaro laipsnį buvo gavęs Krokuvos universite-te. Jis greičiausiai dar turėjo glaudų ryšį su astrologija, kaip ir daugelis kitų viduramžių gydy-tojų. Žmonės ėmus plisti gam-dams, kad jis verčiasis ir juodaja magija, V. Grabauskas, ryšium su maro epidemijos plitimu, yra pareiškęs: „Zinojau, kad žmonės sklido gandai, jog, esa, visais atvejais, kai spėdavau ateitį, naudo-jėsis juodaja magija. Pareiškiu, kad niekada nesinaudojau tokiais šlykščiais mokslais... Jei kada nors ir rašiau apie ateitį, tai da-riau griežtai prisilaikydamas as-tronomijos mokslo ir remdamasis žvaigždžių bei planetų judėjimu“ (J. Kurczewski, Kościół zamkowy Wilno, 1906 — 1910, p. 117 — 122; V. G. Micelmacheris, I. c., p. 24). Dar primintini kapitululos kanauninkai — gydytojai: Petras iš Poznanės ir Julius Gerosmo (V. G. Micelmacheris, I. c., p. 20).

Iš daugelio Vilniaus vyskupų gydytojų, XVI a. išskirtinas Pranciškus Skorina ne tik kaip medicinos daktaras, bet ir kaip spaustuvininkas, humanistas, švietėjas. Gimęs apie 1490 Polocke, 1594 m. įsirašė į Krokuvos universitetą kaip „Franciscus de Ploczko, Lithuanus“, bet vėliau ėmė rašyti kaip „Ruthenus“. Apie Skoriną išliko įdomesnis e-pizodas iš Paduvos universiteto. Apie tai rašoma: „1512 m. lapkri-čio 5 d., penktadienį, šio miesto Sv. Urbono bažnyčioje susirinko medicinos fakulteto taryba, į ku-riuos narius lotyniškai kreipė-si profesorius Musatis, sakydama: „Garbingi ponai daktarai.

Jūsų malonybių sušaukimo prie-žastis ši: yra vienas aukšto moks-lingumo jaunuolis, mokslų dak-taras, beturtis, kuris iš labai to-limų kraštų, gal būt, iš už tūkstančio su viršum mylių nuo mūsų šlovingojo miesto atkeliavo į jį, tam, kad padidintų to miesto, o taip pat mūsų garsiosios gimna-zijos ir šventosios kolegijos šlo-vę ir garbę... Jis pageidauja iš šios šventosios kolegijos nemoka-mai gauti medicinos daktaro laipsnį. Šio jaunuolio vardas — dominus Franciscus de Polozko Ruthenus“ (J. Jurginis, Renesan-sas ir humanizmas Lietuvoje. Vil-nius, 1965, p. 144 — 145). P.

Skorinos prašymą profesorių ta-ryba patenkino. Jis išlaikė bai-giamuosius egzaminus, apgynė savo tezes ir gavo medicinos dak-taro diplomą be specialaus mo-kesčio. 1517 m. Prahoje įsteigė pirmą pasaulijje rusų kalba spaustuve. Grįžęs į Lietuvą, 1525 m. Vilniuje įrengė savo spaus-tuvę, išspausdino Naująjį Testa-mentą „Apostol“ vardu. Gyven-damas Vilniuje, P. Skorina buvo vyskupo asmeninis gydytojas, Zy-gimantas Senasis 1532 m. lapkri-čio 21 d. rašte šiaip apibūdina Skoriną: „pasivymėjęs ir gabus medicinoje, nepaprastai patyręs (Nukelta į 4 pusl.)

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPIMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533

FOX VALLEY MEDICAL CENTER
800 Summit Street
Routo 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street
Tel. CR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1 iki 7, antr., treč. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS

CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6152 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepa, skambinti: MI 3-0001

TEL. — BE 5-5993

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 6-3220

Namų — rezid. — PProspect 8-9081

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečd. ir šeštad. uždaryta.

DR. K. A. V. JUCAS
Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALYBĖ ODO LIGOS IR CHIRURGIJA

6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 944-5847

Vini telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečd. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REhance 5-1311

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. ir trečd. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUČELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatiliepus skam-binti 471-0225. Valandos pagal sus-tarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŲPIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ

MEDICAL BUILDING
1156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 6 v. popiet. Trečd. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 11 val. popiet.

Ofiso tel. RF 7-1168

Rezid. telef. — 239-2919

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave. kampas) Pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 9 val. popiet iki 7 v. vak. Šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba Lietuviškai

2618 W. 71st St., Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir kontaktinius lęšius.

Val. pagal susitarimą. Užkartya treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos

5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7097

Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA

2656 W. 63rd St. / rect
Val. antr., penkt. 1-4 popiet ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5546

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. REhance 5-4416

Rezid. GRowehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak., antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija

Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296

Valandos: 2-8 v. v. penkt. 10-12 ryto ir 2-8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos

Ofisas ir rez. 2655 W. 69th St.
Tel. PProspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penktad. nuo 9 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. ir val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6199

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VAKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ

6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-2141; namų 656-4556
Val.: pirm., antr., ketv. 3-5 ir 6-8. penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Perskaite "Drauga", duokite j kitiems pasiskaityti!

Bronio Railos atsiminimai apie Joną Aistį

Atkelta iš 1 psl.

Dvi sukibę pušys tartum
girtos sverdėjo,
Tartum kažko juokė, tartum
šnekučiavo:
Netikėtai žodžiams! Daug ką
juose perdėjo.
Daug ką tik pagrazino jis eilėse
savo...

Bernardas Brazdionis 1948 m. Vak. Vokietijoje išleisť J. Aistį parinkti eilėraščių "Pilnatis" įžangoje, tarp kitko, rašė:
"Nors tuo metu (t. y. maždaug 1929-31) lygiagrečiai buvo "dirbama" literatūra, kuri gyvenimui veržėsi reikiantis aktyvizmo, naujojo realizmo varda, visą literatūrinę praeitį ir dabartį, idealistinę ir simbolinę, krikščionišką ir grynai estetinę, mindama po kojų ir savo priešus žūliau puldama ir niekindama, negu ankstesnieji futuristai, Jonas Aistis lyg dar labiau užsidarė į savo egotistinį lukštą..."

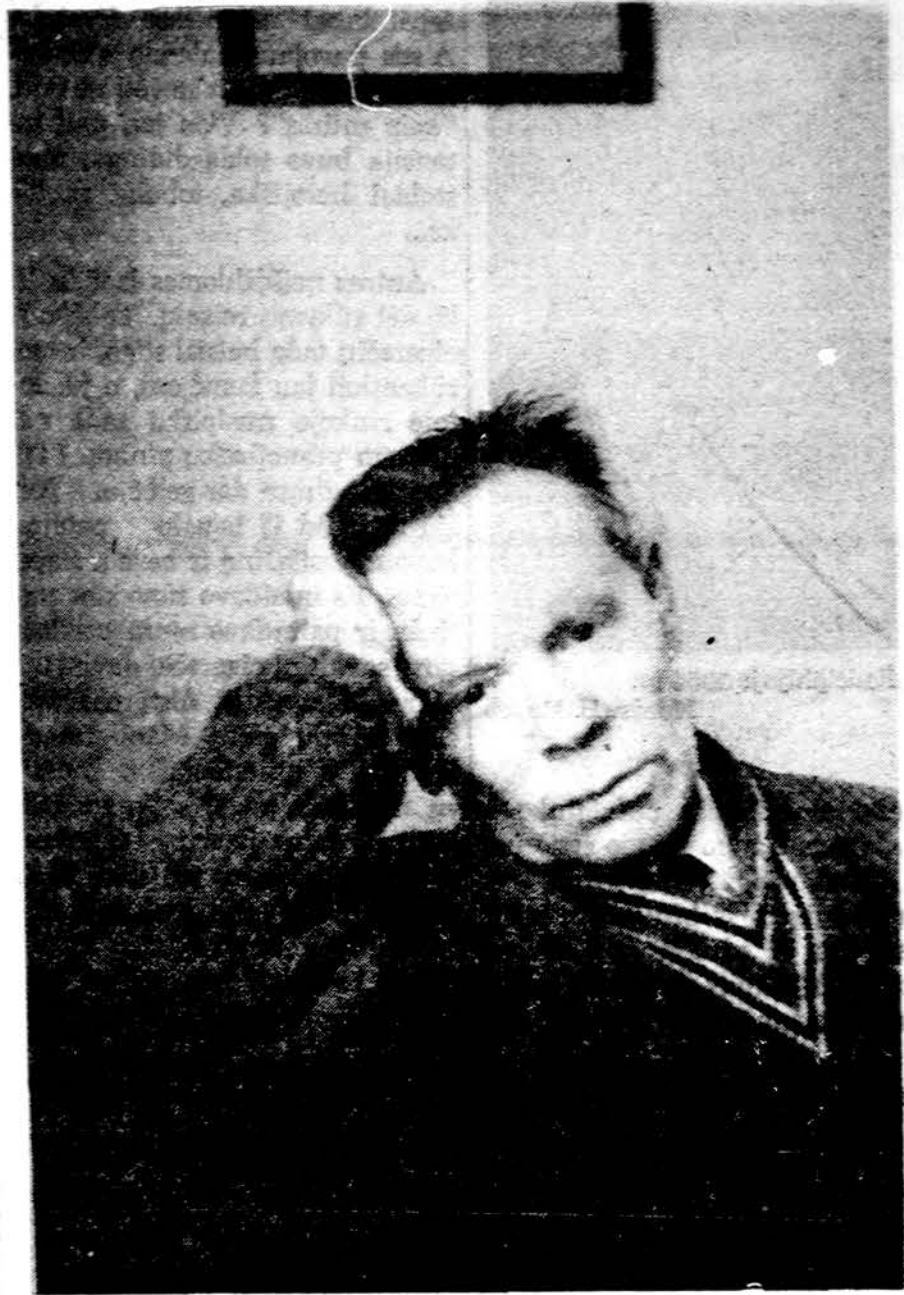
Man rodos, tokiais žodžiais ano laikotarpio charakteristika gal bus kiek perstiprinta, per priekaištingai sugriežtinta, nors iš esmės maždaug teisinga. Taip buvo. Taip šiuose skersvėjuose dalyvavo, brendo ir savaip priešindamasis reaguavo Aistis. Čia Bernardas tiesiai idėjo pirštą ir į mano žaizdas. Be abejo, mūsų jaunuliški gincai dažnai būdavo aštrūs, bravūriški, neišdailinti, bet visada nuosirdūs. Truputį pasiauklėjęs "Keturių Vėjų" įtakoję, tuomet aš taip pat maniau, kad literatūra mažiau mistiška, "kurama", o amato prasme daugiau "dirbama". (Binkis mus išmokė šaipytis iš per daug iškilniaus "kūrėjo" žodžio). Dar blogiau, tada save laikiau aktyvistu ir "barbaru reikiu". Dėl to betgi nesigailiu ir nesikankinu.

Daug kam, bėsiuam ir kai kada dargi žilagalviui, visokie kaprizai ateina ir praeina. Tačiau tie praeities ir dabarties kritikavimai, neigimai, "mynimai po kojų", "puolimai" bei niekinimai (man ir šiandien tebeatrodą!) yra amžini ir daugmaž teigiami tikrosios gyvybės, kūrybinių aistrų ir nuolatinės pažangos elementai. Jei to visai nebūtų, tai atsitiktų kaip toje dabartinio vilniečio kompozitoriaus Eduardo Balsio neseniai primintoje patale: nemaisoma košė prisvyfa. Mums atrodė, kad ir tada jau būta nemaža prisivilimų. Jei gaisrus vėjai neišlaužtų langų pravėdinimui, žmonija uždustų grožybės parfumų akinuose sandėliuose.

Derėtų greičiau džiaugtis, jeigu visi tie šventvagiai ano laikotarpio gincai ir rūtų darželio išmirdžijimai buvo naudingi bent tuo, kad Aistį "pastūmė užsida-ryti į savo egotistinį lukštą", kuriame jis kaip tik surado savo būdingiausią stilių, savitą grožį ir prasmę, didelę ir nebepradingiančią funkcinę vertę lietuvių lyrinėje kūryboje.

O, kad šių laikų lietuvių studentai Amerikoje ir Kanadoje taip aistringai ir "aktyvistiskai" diskutuotų dėl kūrybos temų ir problemų fakultetų koridoriuose arba ir karčiamose! Ir lygia dalia, kad taip galėtų praeiti ir dabartį neigiančiai kritikuoti, kūrybiško laisvo "naujojo realizmo" siekti dabartinio Vilniaus ar Kauno akademine jaunomenė! Jie tikrai kritikuotų ir "mindžiotų po kojų" režimines dogmas ir draskytų totalizmo minties užmautus apynasrus. Prisilgimo ir nevilties nuotakas rodo, tai, kad vienas kitas nebeįstverdamas verčiau susidegina...

Tai kas, kad tu namuosna
nesužuo.

Jonas Aistis

Tai kas, kad tu namuosna
sveikas sugrįžai,
Tai kas, kad likusių vilčių
nelūžo
Ir kad pati sutikt išėjo su
mažais...
O jei grįžai, praūžęs ir praleidęs
Tėvų turtus, lebaudamas
viešuos namuos,
Tave sutiks, ir džiaugsmas jų
Vėjų gražiai atleis, viską ranka
numos...

Rėkdamas ir "mindydami po kojų", juokdamiesi vieni iš kitų ir erzindamiesi, mes tada kažkaip neparadom savo draugystę ir mokėjom respektuoti kitokią įsitikinimą. Gi alaus buteliui atkimsi ti Urbono karčiamoje ar vėliau į Rambyno restoraną ko brolis iškilniai sueidavom visų "partijų" išpažintojai, tartum samokslininkai.

I kokį "kiautą", i kokį "lukštą" tada susitraukė Aistis? Žinoma, i savo, bet dar ir i kitą, bendresnį, platesnį — su "Piūvio" leidinio apsiustu. To literatūrinio metraščio, berods, teisėjo tik du numeriai (1929 ir 30 metais), o vis tiek tai buvo, tegu ne per aštraus, bet šioio tokio peilio patraukimas per dantis ir "Keturių Vėjų" estetinio maišto užbaigimas iš konservatyviųjų pozicijos. Gyvenime visados taip, kaip ir dabar: po trumpų plaukų auginami ilgai, po siaurų kelnų maunamės išsipūtusias absurdiškai plačiom padalkom.

"Keturi Vėjai", tarp kitko, mynė po kojų ypač tuos estetizavimus. Deklamacinius (įtartinai falšyvus) patriotizmus, "kūrybinės mistikos" smilkalus ir net Jablonskio per sunkiai tašytą ir jau taisyklėm apkaustytą mūsų kalbos gramatiką. O "Piūvio" sambūris pabrėžtinai ir nelauktai pasisakė už tradicinius principus, katalikiškų lietuvių kultūros pagrindus, tautines vertybes, taigi ir už patriotizmą maždaug jau įprasto mūsų "klasicizmo" formose. Iš tikro tų peilininkų buvo nedaug. Patys svarbiausieji tik trys: kaip teoretikas — Petras Juodelis, kaip gabiausi tos platformos realizatoriai — Antanas Miškinis su Jonu Aisčiu.

Mes kiti, daugiausia trečiąfrontininkai, už tai piūvininkus puldinėdavom ir jų sopulių lita-

nijas negaleistengai pašepdavom per gyvus pokalbius ar ir spaudoje. Kai žymiai vėliau aš nusistojau jau maždaug gretimose ir netose pačiose politinių "konservatorių" pozicijose, man rodos, kad Aistis (aplamai gana nemaršus, ambicingas ir savo lukšte išdidus) dar ilgai tas nuoskaudas juto, jų nepamiršo, dėl ko ir mudviejų asmeniniai santykiai visada buvo vėsesni ir atokesni, negu jo palaišomi santykiai su kai kuriais kitais draugais.

Kelatų tokių draugystę, ypač su Antanu Miškiniu ir Petru Juodeliu, jis vaizdžiai ir grakščiai aprašė knygoje "Apie laiką ir žmones". Bet tų trijų jaunystės draugų likimai kada nors turės būti plačiau, išsamiau aprašyti. Tai juk beveik kraujuotos tragikos fragmentai, tiesiai išplėsti iš mūsų gadybės gyvenimo.

Kokie likimai! Petras Juodelis, krikščioniškos-katalikiškos ir tautiškos-patriotinės estetikos platformos formuluotojas, netrukus pasuko daug kairiau, negu mano "trečiafrontiškumas", sėkmingai užsibaigęs, sovietiskai sakant, "smetoniniu fašizmu". Rusų-vokiečių karui kilus, pagal atkastus popierius, Juodelis 1941 metais birželio mėnesį buvo pašalintas, įteikęs prašymą priimti i kompartiją. Bet po karo nežinia už ką išvežtas ir kentėjęs Sibiro kacetuose, paskui grąžintas i kompartiją. Bet po karo nežinia už ką išvežtas ir kentėjęs Sibiro kacetuose, paskui grąžintas i kompartiją. Bet po karo nežinia už ką išvežtas ir kentėjęs Sibiro kacetuose, paskui grąžintas i kompartiją.

Antanas Miškinis — nors ironiškas ir kritiškas, bet patriotas ligi nacionalistiskumo, tautinio režimo lojalus, beveik aktyvus bendradarbis (spaudoje ir Valstybės Radijone). Tai jis mane, irgi Radijono bendradarbi, kita dieną po sovietų invazijos 1940 metų birželyje, bėgmen palydėti užsivedė atsisveikinimui į Rambyno restoraną atskirą kambari. Kadangi prie mudviejų prisidėjo dar būsimas proletarinis rašytojas Jonas Marcinkevičius, vėliau narsus raudonarmietis leitenantas, tai juodu su manim visai nesivaržydami kalbėjosi, kaip su numirėliu, ir ką aš dar jiems atsakinėjau, tai kaip iš karsto. Anta-

nas buvo lankstesnio būdo, gudrokas, nacių okupacijos laikais gražiai laikėsi su mūsų laisvės pagrindininkais. Gal dėl panašių aplinkybių sugrįžusių sovietų buvo pagerbtas ir įbajorintas, kaip dar vienas mūsų literatūros kacetininkas — "sibiriokas". Kiek girdėjau, jo susidrumstę santykiai su savo pačiu geriausiu draugu Aisčiu po grįžimo iš Sibiro kaip reikiant nepasitaisė. Parvežtas Lietuvon, Antanas iš karto reikalingais eilėrašciais įsijungė i tarybinių rašytojų būrį, rodydamas, kaip G. Orwellio "1984 metų" romane, tikrą meilę "didžiajam broliui" ir tarybinei liaudžiai.

Ir štai Aistis, okupacijom prasidejęs buvęs užsienyje, Prancūzijoje, daug vargęs, bet nesiryžęs grįžti nei raudonai, nei rudai dažytom tėvynėn. Dėl to jam nereikėjo nieko atsidėti, keistis, lūžti, taikintis, pataikauti. Jis galėjo likti nepriklausomas, laisvas, ištikimas sau ir savo idealam. Tad asmeniškai, tur būt, buvo pats laimingiausias. Paskutiniai eilėraščiai jau rodė jo nostalgiskus kentėjimus ir maldas Lietuvai, giesmes savo tautai. Iš gyvųjų trijų draugų jis atsiskyrė pirmasis. Skaudu ir apmaudu, kad ji priglausti turėjo svetima žemė. Kokie likimai!

Nebūk naivus, brangus
skaitytojau,
Nebūk ir neieškok daugiau —
Kaip ant dangaus giedrai
išlytojo
Nėr debesų, taip čia — žmogaus.
Ir kokia jė! Ir kur gyvena ji,
Ar buvo taip sau, ar graži?
Kas tau? Ar nežinai, jog scenoje
Yr' iprasta rankas grąžyti.

Kai pirmą kartą susitikau Aistį, jis buvo tik Aleksandravičius. Vėliau pats pradėjo vadintis ir "Piūvyje" pluoštą eilių paskelbė,

Jonas Aistis (kairėje) ir Antanas Vaičiulaitis 1947 m. New Yorke. Nuotr. Andriaus Daugirdo

pasirašydamas bajoriškiau — Kossu-Aleksandravičius. Jonas šiek tiek mėgo mistifikacijas, pavaidinti, nustebinti, papokštauti, nors tokiu ir nepripažindavo. Jis norėjo, kad mes tikėtumėm jį esant ramų, kuklų, be jokios puiybės...

Tuomet jis pats, ar gal kas iš draugų, paleido gandelį, kad jis — lietuviškas totorius. Galėtų būti, bent aš iš karto patikėjau. Ne iš akių, bet i bendrą veido išraišką pažvelgus, kodėl ne — galėjo būt ir totoriukas. Tam tikslui ir antroji pavardė skamba "autentiškai", — tai tikrai totorius, tai

egzotika... Netrukus Jonas itin aštriai per laikraščius susirovė dėl lietuvių kalbos ir pavardžių su kalbininku prof. J. Balčikoniu. Tuomet tasai gan neriteriškai užsipoilė mūsų bičiulio "totoriškąją" pavardės dalį. Esą, Balčikonio šnipai išaiškino, kad poeto gimtinėje joks Kossu niekad negyveno ir nėra žinomas. Iš tikrųjų tai apylinkės žmonės jo tėvą kartais vadina Kuosa.

Touché... Smūgis buvo taiklus, ir toji egzotikos dalis su "totoriškie" turėjo dingti. Bet Jonas vis tiek lengvai nepasidavė. Kuosos jis neatmetė, bet sutiko, kad Kossu gal ir nėra totoriškos kilmės žodis. Iš tikrųjų tai jis pats tą pavardę prisidėjęs, ir ji sudaryta iš pirmųjų raidžių jo buvusių penkių mylimųjų vardų. Žinoma, tai buvo kita migla, tik gražesnė ir patrauklesnė, o polemikai visai geras ir vikrus būdas atmušti Balčikonio agresiją, tą kartą nepasizymėjusiai nei humoru, nei elegancija. Savo silpnajam punktui atsverti Jonas pridėjo vėl naują argumentą: tegu ir pats Balčikonis nesigiria savo pavardės lietuviškumu. Girdi, baltas ar balčias dar būtų pusė bėdos, bet toji dalelytė "čik" tai jau jokio lietuviškumo nerodo.

Praėjus kuriam laikui po šio mušio, nesijausdamas nei nugalėtas, nei pašaipos priblokštas, Jonas priartino pirmąją pavardės dalį "tikrovei", o antrąją dalį vykusiai sulietuvino. Nuo tada atsirado Kuosa - Aleksandriskis, ir taip per kelerius metus jis pasirašinėjo po savo eilėmis ar straipsniais.

Bet ir šioji "lietuviška" pavardė jam dar nepatiko. Tad iš kur atsirado Aistis, kurį jis pasirinko ligi gyvenimo pabaigos ir kuris Amerikoje virto jo teisine pavarde?

Turėčiau savo spėjimą... "Aisčio" sąvoka Jonui pradėjo patikti jau daug anksčiau. Tai buvo dar 1934-35 metais, kai mes, visokių pašlaičių maištininkai ir konservatoriai, solidariai susispietėm apie Antano Valiukėno redaguojamą jaunaliuvių "Jaunosios Kartos" savaitinuką. Ir aš iš karto, ir Antanas Miškinis iš dešinės, ir Kuosa Aleksandriskis iš

Atsisveikinimas su Jonu Aisčiu

PRANAS VISVYDAS

POETUI MIRUS

Kai Washingtonė mirė Lietuvos poetas,
egzode gedėjo visa Lietuva —
birželio saulė, sodai gelėti,
virpantis skliautas, nakties sietuva.

Jis iškeliavo Donelaičio buveinėn,
Romintos beržyne pasitiko poetų būrys:
Baranauskas, Maironis šlovino dainių,
Putinas, Binkis, Radauskas ir vytyrus
sveikino sielvarto brolių, ramino kiti:
daugiau nekeliavsi, daugiau neketėsi,
tik iš Orko aukštybių tyliai stebėsi,
kaip tavo lyros klausos aisių gentis.

LAIKAU LAIBUTĘ SMILGĄ

Laikau laibutę smilgą ir prašau,
Kad tu pamiltum sielvartą
gimtinių nesugrįžusio poeto.

Visi žolynai dar prisimena jo siluetą,
Galaukėję prie akmenio stovėję
ir laukė, aš žinau, tavęs, lieknoji.

Kada nakties vėsa laukus užklojo,
pakilo tolimon mylėti, laukti ir kentėti,
o tu grįžai, jo nesutikusi namo.

1973

vardo. Mes — aisciai, ir kitaip būti negali ir būti neturi!

Su Binkiu mes jaunesnieji, taip sakant, buvom artimi draugai, bet vis dėlto visi žiūrėjom i jį truputį daugiau negu i draugą, labiau kaip i maestro. Jo kultūrai, išmaningumui ir sąmojui tada nė vienas neprilygom. Jis buvo autoritetas ir mus netrukus įtikino, kad pasaulyje tegali būti tik aisciai ir kad mūsų geopolitinis idealas turėtų vadintis ne kažkokia Baltijos Sąjunga, bet Aistija.

Aš, kaip paprastai, mėgstantis šimto dešimt procentų absoliučius principus ir, jei tik kur galima, kraštutinumus, tuoju parašiau jaunajai Kartai programinį mūsų politinės ir kultūrinės ideologijos straipsnį, kažką labai iškilmingais žodžiais nusuokdamas apie "didįjį lietuvi", "didįjį latvi" ir, žinoma, apie "Didžiosios Aistijos" idealą. Dabar tatau prisimindamas kiek šypsau, bet pati ana svajonė man ir šiandien nepasiliko visiškai svetima.

Tuomet ir Jonui šie dalykai patiko. Pats taip sakydavo. Spėčiau, nuo tų laikų gal jam ir išmigo aistybės idėja, galiausiai pergimus i arčiausią savo dvasiai drabužį — dekoratyvinę pavarde. Jo poeziją ir raštus mėgstanti visuomenė taip pat sklandžiai ir iš karto priėmė tą pasirinkimą, mažne visai pamiršusi ir Aleksandravičių, ir Kossu, ir Kuosa.

"Matot, aš nesu niekur bėgęs. Karas užklupo Prancūzijoj. Aiškus dalykas, kaip diena, kad aš tikiu, jog Maceina bėgo nuo komunisto. Šitą tai aš tikiu. Jeigu Aš būčiau bėgęs, aš būčiau bėgęs nuo rusų". (Pasisakymas per AKIRACIUS)

Aisčio idėjinis, religinis ir politinis (o taip pat ir meninis) kelias ir nuvingavo visiškai priešingai, negu "dėsniniai" ir "neišvengiamai" būtų reikėję pagal Marką ir Leniną. Jonas, kalvio sūnus, buvo kilęs iš neturtingos šeimos, bet pats ilgus metus, veik ligi atvykimo Amerikon, buvo visiškai proletaras. Lietuvoje — ko ne žemiausios kategorijos tarnautojėlis-registratorius Žemės Banko, paskui stipendininkas studijas užsienyje, galiausiai per karą visiškai "bedarbis". Tad nei buržuazija jį pirkė ar papirkinėjo, nei jis pats buržujam ir kapitalistam siūlėsi parsiduoti. Buvo laisvas ir nepriklausomas, spren-

dė savo protu, spalvino savo tikraisiais jausmais.

Ir jaunystės laikais ir vėliau per visą gyvenimą (taip jis pats man kartą rašė) jis vis sukas tarp tautininkų ir katalikų. Vėlesniais dviem dešimtmečiais gal arčiau katalikų, nes daugiausia jų spaudai bendradarbiavo, gi išėvių tautininkų kultūrininkais bei politikos rikiuotojais (gal išskyrus Vincą Rasteni), kaip pastebėjau, bodėdamasis.

Tad Markso ir Lenino "dėsnin-gumai" Aisčio sąmonėje, jo veiklos baruose ir kūryboje nesitvirtino. Tiesa, ideologijoje jis buvo labai tolerantiškas ir niekada aktyviai nedalyvavo jokioje politinėje partijoje. Bet bendrosios politikos problemas labai mėgo, ypač amerikiniu laikotarpiu, kiek prisokdamas jas studijavo ir gana nesilpnai išmanė. Politikos planus Lietuvos reikalais bei vieną kitą sugestiją dėl geresnio pasaulio sutvarkymo jis dėstė savo prozos rašiniuose, o netiesiogiai, labai "paskandintu būdu" užsimindavo ir kai kuriuose eilėraščiuose — dažniausiai nelabai praktiškai, kartais gal naiviai, bet visuomet nuosirdžiai, įdomiai, rafinuotai, paradoksiškai, savo gemaluose išmintingai.

Aistis, kaip visuomenininkas, tautinės politikos kelių ieškotojas ir moralistas, žinoma, užgožė poeto aureolę. Bet kas tą kitą aistišką palikimo pusę ignoruotų, tas nebeturėtų akivaizdoje viso ir pilno Aisčio. Atidesni protai dar nemaža rastų iš jo pasimokyti. Ne, ką sakau, ne pasimokyti (dabar mūsų daugelio suakmenėję protai nebeorori nieko naujo mokyti Lietuvos reikalais), — bet gal nors kiek rimčiau susimąstyti, jeigu šitos stebuklas dar gali atsitikti.

Tu nematei, kaip vakaras linus užmerkė.
Tu nežinai, kaip miela buvo —
Ten smilgos aikščių, tenai
čiobreliai verkė,
Ten buvo baisiai įstabu.

Be abejo, poezija buvo pagrindinis, bemaž šventas Aisčio pašaukimas ir liks kaip stambiausias, negelstantis jo palikimo įnašas lietuvių meninės kultūros ūgiuose.

Čia jis negalėjo skystis. Jam sekėsi, kaip retai kam. Jonui nereikėjo rungtis už teisę pastatyti ko-

(Nukelta i 4 psl.)

Apie Joną Aistį

(Atkelta iš 3 pusl.)

Ją literatūroje, ar nusivilti, ilgai laukti pripažinimo ir įvertinimo, it elgetai išmaldos. Jis iš karto buvo pripažintas tikru poetu, pilnai suprantas ir šitaip teigiamai įvertintas maždaug su pačiu pirmuoju savo „Eilėraščių“ rinkiniu. Net Binkis, kuris, sakykim su Brazdžioniu, buvo vadas tu, kurie „mynė po kojų“ romantišnę, estetinę, idealistinę, aplamai ligotinę krikščionišką ir mairomišką mūsų poeziją, — net Binkis pirmuosius Aisčio eilėraščius vienoje iš savo retų recenzijų pasitiko ko palankiausiai, ypač pagirdamas jo poezijos intymumą, subtilumą, lyrinį elegiją, girdimą ne kaip dūdų orkestrą estradoje, bet kaip smuiko grojimą, dargi smuiko su sūrdina.

Viešpatie, nagi ir sarkastiškas Binkis, toks visuomet antilimonadininkas ir antisentimentalistas, iš karto pajuto kažkokį buiriantį Aisčio lyrikos aromatą!

Tokiais žiogelių mueneto šokiais, čiobrelėlių ir pieninių verkiams, radastomis šiurėnčiais vėjeliais, padrikusiu rūku vakarais, pamirštom Lorelei pasakom, skausmingų meilių ir chrizantemų alsavimais, sielvartais ir sopuliais, įstabiom tytom, grauždžiais šilų ošimais, legendom ir padavimais, arba karališko šunio šermenimis, „geriausio iš šunų“, — tokiais jautriais, kai kada beveik patetškais, dimintyviškais, pačiais subtiliausiais motyvais bei įvairdžiais Aistis pirmas mūsų literatūroje surado tobuliausios asmeniškios poezijos estetiškes gėlmes, ligi tol nebūtas mūsų lyrikoje, nelengvai pasiekiamas, dar sunkiau pralenkiamas, įteigis kam taiti pavyktų. Ir įstabiusia, kad visi tie ilgesiai, gervės, čiobreliai, žiogeliai, žibutės ir purienos, tasai heiniskiai „Ich weiss nicht, was soll es bedeuten“, ar tas tolimoje pajustas geliantis gimitinis ilgesys, prancūziškasis „Mal du pays“, jam yra be galo svarbūs, labai reikšmingi, labai dideli dalykai, ir kad mes, prašalčiai, neatsispiriam susižavėję tikėti poetui.

Kas bus daugiau tyrinėjęs ir suvokęs žodinės kūrybos prigimtį ir kriterijus, pagal kuriuos literatūros kūrinių įgauna šansų išlikti ilgiau ar amžinai, toks be ilgu ginčų sutiks, jog intymioji Aisčio poezija, išgrįsta labai savitu stiliumi, rafinuotos formos ir gražios kalbos talentu, ilgai stovės už varį kietesniu ir nerūdijančiu jo kūrybos paminklu. Nežiūrint, kiek tėviškes veidą „keistų jos priešai ir laikai“, jokios cenzūros neužtrenks kelių tėvynės, kur jo poezija negalės būti išraunama, kur jis dabar beveik atgimsta, kur jis paieškomas, kaip įstabus meistras.

Prisiminkim ir mes šia dingstimi laikus, kada poetą užslėgdavo didi kančia, kai mirdavo jo mylima mažytė infantė, o jis prašė atleidimo ir guodėsi klausdamas:

Ar šitą mano maldą nešis vėjai,
Ar jie pernakt dejuos:
— O Viešpatie, aš jos mylėti
nemokėjau,
O mano Dieve — jo!

Bet tada imam ir įtikim, kaip tikrai jis mylėjo savo svajonių infantę...

Ir mes kalbėsime, lyg tik prieš
diena
Likimas būt išskyręs mus,
Draugus minėsim visus, kaip
vieną,
Ir pilnus sąmojais, linksmus...

Po devynerių bendravimo metų, vėliau mūsų keliai ilgą laiką nebesusijė. 1936 m. jam išvykus literatūros studijų į Grenoblį, o

man sekantais metais teisės studijų į Paryžių, mes, rodos, ne karto asmeniškai nesusitikom ir nesusirašinėjom ligi 1945 m. pradžios. O tai ilgokas laikotarpis, kada Aistis subrendo ir turėjo laimės aukščiausiai pakilti, kaip poetas, gi aš, paskendęs politinėje publicistikon ir užsitvėręs visokiose karo metų rezistencijose, neturėjau laiko ir net praradau nuotaiką poezijom domėtis.

Naujasis draugystės atnaujinimo susitikimas įvyko keistoje vietoje ir (bent iš Aisčio pusės) labai rimtu tikslu. Visa Europa tebebuvo bombų šipuliuose, Lietuva vėl maskolių sutrūksta, Aistis visą karą pravargęs ir gerokai pridrebėjęs pietų Prancūzijoje, o mes dabar — ... prancūzų tremtiniai. Nesistebėkit. Prancūzų karinė ir civilinė valdžia iš Elzaso mus staiga maloniai ir už dyką išdeportavo į Montpellier, prie Viduržemio jūros. Dar geriau — su pilnu išlaikymu patalpino į kažkokią šokių salę kartu su karo išblaškytais rusais ir ukrainiečiais, idant visus taip pat už dyką pasiųstų greičiausiai į Sibirą. Vaizdui sustiprinti po kelių dienų stovyklos administravimą perėmė iš kažkur atsiradęs rusų uniformuotas karininkas — enkavedistas. Bematant įsitikinom, kad ir mes, čia atsiradę aštuoni lietuviai, turėsim keliauti rytuosna pas išlaisvintojus.

Tada V. Rastenis ir aš atsimėm, kad dar mokam rašyti ir kiek turėdami ar prisimindami adresų, pradėjom siųsti pranešimus lietuviams į Paryžių, į Ameriką ir kam tik išmanėm. Tokiu būdu greit apie mus sužinojo viena ypatinga lietuvių „kolonija“ prie Viduržemio: rašytojas Jurgis Savickis iš Mentono ir buvęs Lietuvos Pasiautintųjų Paryžiuje attachė Antanas Liutkus iš Villefranche (prie Nicos) — na, ir tuo metu pas juos prisilaikęs Jonas Aistis. Tokie vyrai, aišku, negalėjo sėdėti rankų sudėję, kai atsirado pirmoji proga gelbėti kitus tautiečius. Jie delegavo Joną tuotuoju vykti į Montpellier, nors geležinkelio tilrai per upes dar ir nebuvo kaip reikiant atstatyti. Ir jis tikrai atvyko (nebeprisimenu, mano ar greičiausiai V. Rastenio sukontaktuotas), apsisistojo Rastenių kambaryje, nes mes iš lagerio jau buvom savavališkai pasišalinę. Bet vis dar pavojuje.

Man Jonas atrodė visiškai toks pat, kaip ir 1936 m. po paskutinių susitikinėjimų, tik gal kiek liesesnis, labiau suvargęs, dar lyriškesnis, dar tyliau kalbąs. Na, ir švietėmės apie viską. Jis pasakojo savo nuotykius per karą Prancūzijoje. Po penkerių metų mes jam buvom pirmieji lietuviai, atsiradę „tiesiai“ iš tėvynės. Ir per savaitę ar dvi, kol jis čia viešėjo, turėjom jam „viską“ pasakoti. Rastenis, aišku, švietė apie politines situacijas ir patirimus bolševikų kalėjimuose. O aš daugiau turėjau prisiminti, koks buvo paskutinis apsilankymas pas sergantį Binkį Kaune ir kaip jis mirė; ką darė nacių laikais ir ką susitikę kalbėdavom su Antanu Miškiniumi; ką Churginas; ką Brazdžionis, kaipgi atrodė Petras Juodelis?... Tiek daug temų, apie „viską“ — ir galiausiai apie Lietuvos išlaisvinimą, apie nepriklausomybės atstatymą, kuris mum atrodė galimas ir gal net greitas. (Rusų, anglų ir amerikiečių slapty susitarimų dėl Europos padalijimo tada dar nežinojom)... Būčiau tiek palčiai nesustojęs ties Montpellier epizodu ir kiek tada mes priplepėjom, paskalų primalem ir numatėm „greitai Lietuvos išsivadavimą“. Visko ir neatsiminčiau. Bet prisimenu du atvejus, kurie neturi magistralinės svarbos, bet man tada padarė, matyt, stipriausią įspūdį.

Pirmas — tai Aisčio laiškas, vėliau atvykus patvirtintas gyvu žodžiu, kad kai tik jie trise sužinojo apie mūsų atvežimą į Montpellier ir apie pavojų būti deportuotiems į Rusiją, tai baisiai susijaudinę, įgalioję Aistį važiuoti pas mus ir pasakyti, kad jie kaip mūsų stovės už mus, dangų ir žemę sujūdins — ir štai atsiumčia Aistį pabūti tuo „mūru“, mus apginti, pareikalauti prancūzų valdžiai neleisti mus išvežti Rusijon... Laimė, ir mes nesėdėjom rankas sudėję. Padedami susirastų prancūzų ir šveicarų pažįstamų,

Kostas Ostrauskas (kairėje) ir Jonas Aistis po Vinco Krėvės laidotuvių Philadelphijoje 1954 m.

Nuotr. B. Raugo

žodžiu, kad kai tik jie trise sužinojo apie mūsų atvežimą į Montpellier ir apie pavojų būti deportuotiems į Rusiją, tai baisiai susijaudinę, įgalioję Aistį važiuoti pas mus ir pasakyti, kad jie kaip mūsų stovės už mus, dangų ir

žemę sujūdins — ir štai atsiumčia Aistį pabūti tuo „mūru“, mus apginti, pareikalauti prancūzų valdžiai neleisti mus išvežti Rusijon... Laimė, ir mes nesėdėjom rankas sudėję. Padedami susirastų prancūzų ir šveicarų pažįstamų,

vieno amerikiečio pulkininko ir malonaus Kauno išeivio žydo inž. J. Chaitavičiaus, tuo metu mes patys baigėm iš bėdų išsisukti ir netrukus iš vietinės prefektūros gavom oficialius leidimus pasilikti Prancūzijoje. (Tiesa, tam

tikras psichinis pavojus tebevybojo. Keliolika ukrainiečių, kurie nenorėjo grįžti Rusijon buvo iš lagerio pasišalinę į kalnus, tačiau prancūzų policija juos surado, sugaudė ir prievarta grąžino atgal). Bet argi buvo galima kada nors pamiršti, kaip nemilžino ir labai labai nekariškos išvaizdos Aistis pavojaus valandą atskubėjo mūsų vaduoti ir stovėti už mus, „kaip mūsų“? Vien jau pati intencija buvo tokia didinga, nuostabi herojiška, tobulai poetiška...

Antras neišdildomas įspūdis liko dėl rūkymo reikalų. Tabako ir cigarečių tada baisiai stigo, ir mes rūkantieji jau kentėjom, o juodojoje rinkoje nusipirkti tada neturėjom prancūziškų pinigų. (Tik Rastenio drąsa dar gelbėjo. Nežiūrint, kad iš lagerio patalpų buvom pasišalinę ir beveik slapstėmės, jis nueidavo stovyklos raštinę ir paimdavo mum priklausantį savitainį cigarečių davinį).

Ir štai atvykusį Aistį pasikviečiam pirmų pietų. Mano žmona Daneta iš amerikoniškų konservų skardinės pagal „prancūziškų“ receptus ištaiso maždaug „hamburgerišką“ stiliaus kepsnį. Karališkai pasistiprinam, vynu suvilgom kėsnį, ir aš vis žiūriu, ką dabar Aistis rūkys. Mėginu jam siūlyti savo „celtique“

(juodo stipraus tabako cigarete), o jis — ne, neima. Ir it koks bajoras aiškina: girdi, mes tai bėgliai, mum sunkiau, jis jaučias pareigą mus vaišinti. Tuomet išsitraukia pokelį ir vaišina — mane ir žmoną — tokiais be galo plonyčiais, kaip šiaudeliais, cigaretėliais, ir pats tokį užsidega. Patraukiam kelis dūmelius ir baigtas rūkymas. Bet aromatinga ir labai skanu, tegu popierio skonio gal ir kiek daugiau negu tabako.

— Matai, broleli, — dėsto jis ramiausiai — nieko tu dabar nepadarysi. Karo laikai, reikia išmokyti gyventi...

Ir išsitraukia iš kišenės mano paties prieš karą mėgtų cigarečių „Balto“ pokelį, tur būt, gautą už korteles, tada mažojoje kišenėlėje susiranda cigaretinio popierio knygutę — ir čia pat praktiškai pademonstruoja, kaip „reikia išmokyti gyventi“. Pasirodo, ne taip labai sunku. Reikia tik išberti iš cigaretės visą tabaką, padalinti į tris ar net keturias dalis ir tuomet atskirai kiekvieną susukti į plonytes cigaretes. Tada turėsi rūkalo tris ar keturis kartus „daugiau“, ilgiau užtenka.

Vėliau dar ir Paryžiuje, tabako krizei tebetrukančiam, kai kada pasinaudodavau išradingu Jono mokslu. Ak, geri buvo laikai!

(Bus daugiau)

Kaip mūsų protėviai kovojo su ligomis

(Atkelta iš 2 psl.)

ir palaimintas... mokslų ir medicinos daktaras“ (Doc. V. Micelmacheris, Pirmieji medicinos gydytojai, kilę iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės. — Sveikatos Apsauga, 2, 1962). 1530 m. išvyko į Karaliaučiu, kur Prūsų herogas Albrechtas jį paskyrė savo rūmų spausdavininku ir gydytoju (J. Jurginis, l. c., p. 149). 1534 m. iš Vilniaus grįžo Prahon, kur prie karaliaus Ferdinando dvaro vertėsi kaip gydytojas (Z. I. (vinskis), Skorina, Francisak. Lietuvių Enciklopedija, XXVIII, So. Boston, 1963, p. 71 — 73).

Todėl nenuostabu, kad, valdant Žygimantui Senajam, greičiausiai 1520 m. Vilniuje lankėsi vienas iš žymiausių renesanso epochos medicinos reformatorių — Paracelsas. Jis, lankydamasis Vakarų ir Vidurio — Rytų Europoje, stebėjo ir tyrė ne tik gydytojų, bet ir barzdakūčių — chirurgų, net kaimo moterėlių gydyją. Jis tyrinėjo ligas, bandė naujus gydymo metodus, mediciną grindė patologija ir chemine biologija. Bekeliaudamas ir pats gydydavo žmones. Vilniuje įvykusiuose viešuose disputuose Paracelsas buvęs nugalėtas. Jis rašė, kad „išvijo mane iš Lietuvos, paskui iš Prūsijos ir Lenkijos. Nepatikau aš olandams, o taip pat žydams ir miuncheniečiams. Tikrai, dėkui Dievui, patikau liogoniams“ (Studia i materialy z dziejow nauki polskiej, 4. Warszawa, 1956, p. 80. V.C., Paracelsas ir Vilnius. — Mokslas ir Gyvenimas, 10, 1966, p. 32).

Žygimantas Augustas, paskutinis Jogailaitis Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus sosto, net ir 1548 m. išrinktas Lenkijos karaliumi, beveik nuolat gyveno Vilniuje, savo puošniuose renesansiniuose rūmuose — Zemutinėje pilyje, Gedimino kalno papėdėje. Jis paliko tarnyboje didelę dalį savo tėvų gydytojų, iš kurių paminėtinas Jokūbas Ferdinandas Italiskis, arba Barietis (jis yra rašęs ir apie Lenkijos mineralinius vandenius, plg. Studia i materialy z dziejow nauki polskiej, 4, War-

szawa, 1956, p. 80). Be to, tęsė darbą karališkajame dvare medicinos ir filosofijos daktaras Rupertas Finckas, turėjęs namą Vilniuje, Pilies gatvėje (Akty, izdajemij Vilenskogo komissijeu dlia razbora drevnich aktov, t. XX Vilna, 1893, p. 104, 522. S. Slonimskis, l. c., p. 549, 551). Iš kitų Žygimanto Augusto asmeninių gydytojų išskirtinas Jurgis Jokimas Retich — Lauchenas (1515 — 1574), Mikalojaus Koperniko mokiny, Wittenbergo universiteto profesorius, 1540 m. parašęs knygą apie M. Koperniko astronominę sistemą (Lietuvių Enciklopedija, XXV, So. Boston, 1961, p. 167). Išskirtinas ir gydytojas Juozapas Struš (Srutichius, g. 1500 m.), taip pat rašęs apie mineralinius vandenius (Studia i materialy, l. c., p. 81). Paminėtina, kad Žygimanto Augusto asmeniniu gydytoju yra buvęs ir anglas Martynas Fox, o kitas anglas Jokūbas Arnuth buvo išsiustas Merklio Giedraičio lėšomis testuoti medicinos studijų Paduvoje. Grįžęs dirbo Vilniuje (Ingė Lukšaitė, Lituanistika Anglijoje. — Mokslas ir Gyvenimas, 1973, Nr. 3, p. 34).

Ir kai Barbora Radvilaitė — Gostautienė po slapto sutuoktuvų su Žygimantu Augustu 1547 m. lapkričio mėn. buvo išvykusi į Radvilų dvarą Dubingiuose ir čia gyveno iki 1548 m. balandžio vidurio, ten ją globojo brolis Mikalojus Radvilas Juodasis ir gydytojas Stanislovas Davainis, Merkinės seniūnas (M. Baliński, Pisma historyczne, I, Warszawa, 1843, p. 47 tt.). Ir pats Žygimantas Augustas rašė savo sirguliuojančiai žmonai Barbora, kad ji galinti būti rami, nes Vilniuje yra gydytojų ir vaistinių (I. J. Raszewski, Wilno od początków do roku 1750, t. IV, Wilno, 1842, p. 372).

Kaip žinia, Žygimanto Augusto bibliotekoje Vilniuje buvo per 4000 knygų, jų tarpe nemaža ir mediciniškų. Bibliotekoje buvo veikalų Hipokrato, Afrikano, Galeno, vadovėlių iš anatomijos, fizioterapijos, karo chirurgijos, higienos, balneologijos ir kitų medicinos sričių. Knygos buvo superkamos tiek už Lietuvos ribų,

tiek ir pačiame Vilniuje. Pa-
vyzdžiui, 1547 m. Žygimantas Augustas nupirko už 15 auksinų mirusio daktaro Jokūbo Fernandžio mediciniškų knygų rinkinį, o 1548 m. už anatomijos veikalą karalius sumokėjo daktarui Bazui 6 auksinus (Kultūrų kryžkelėje, Vilnius, 1970, p. 11 — 12). Deja, Žygimanto Augusto biblioteka išsisklaidė. Iš mediciniškų knygų viena atsidūrė Upsalos universitete (Aleksandro Traliano „De re Medica“, Paryžius, 1548) ir nemaža Lundo universiteto

bibliotekoje (Kultūrų kryžkelėje, Vilnius, 1970, p. 23 — 24). Knygos tuo metu buvo labai brangios. Vidutiniškai už knygą mokėta 2 auksinai (Florenai), t. y. 48 lietuviški grašiai. Už arklį tuo metu mokėta 2 — 4 kapos grašių (120-240 grašių) už jautį — 100 — 120 grašių, už aviną — 8 — 15 grašių (J. Lebedys, Mikalojus Daukša, Vilnius, 1963, p. 151).

Vilniaus didikai taip pat turėjo savo asmeninių gydytojų. Pavyzdžiui, Radvilų gydytojais XVI

a. yra buvę šie: Jurgis Petkūnas, Jonas Sulcas, Jurgis Blandrata (Blandrata; jis Vilniuje tegyveno 1562 — 1563 m.), Jokimas Zimmermannas ir visa eilė kitų. Gerai išsimokslinęs buvo lietuvis Jurgis Petkūnas — Petkevičius, Mikalojaus Petkūno sūnus. Jis buvo gimęs apie 1530 m. Eišiškėse, miręs 1574 m. Varniuose. Po studijų Wittenberge ir Paduvoje, persikėlė į Feraras universitetą, kur 1556 m. gegužės 27 d. gavo medicinos daktaro diplomą,

(Nukelta į 7 psl.)

**meanwhile,
back at
your money
is working!**

New Higher Interest Rates

CERTIFICATE ACCOUNTS

7 1/4%	\$5,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.63% YIELD
7%	\$1,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.35% YIELD
6 3/4%	\$5,000 Minimum 30 mos. Maturity 7.08% YIELD
6 1/2%	\$5,000 Minimum 2 yr. Maturity 6.81% YIELD
6 1/2%	\$1,000 Minimum 1 yr. Maturity 6.81% YIELD
5 3/4%	\$1,000 Minimum 90 day Maturity 6.002% YIELD

Certificate accounts subject to penalty on early withdrawal.

PASSBOOK SAVINGS
NEW AND EXISTING ACCOUNTS

5 1/4%

INCREASES TO 5.39% ON INTEREST ACCUMULATED FOR ONE YEAR

On passbook accounts, interest is paid to date of withdrawal.

Deposits received by the 10th of the month earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from the date of receipt.

FOUNDED 1909

Assets over \$190,000,000.00 Reserves over \$17,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO
CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE 847-1140

INSURED

Vorkutos kalinių streiko sukaktis

DOMAS JAKUBKA

Prieš dvidešimt metų, liepos mėn. pabaigoje, prasidėjo Vorkutos priverstinio darbo koncentracijos stovyklose bene pirmas raundonosios Rusijos vergų masinis streikas, kuriame dalyvavo ne mažiau 85.000 kalinių, daugybė jų stovyklų padalinių.

Tai buvo ilgai kalintų, deportuotų, be kaltės nusmerktų, žiauriai išnaudojamų, visokių tautybių žmonių masės desperatiškas kantrybės išsekimo pasireiškimas, tuo vien norint bent kiek palengvinti savo darbo ir gyvenimo sąlygas tose stovyklose.

1949 m. anose stovyklose buvo apie 60.000 lietuvių. 1953 m. Vorkutoje lietuvių vargu mažiau bebūvo. Paskirose Vorkutos stovyklose lietuviai su ukrainiečiais daugiausia sudarė to streiko komitetų branduolius. NKVD daliniams tą streiką malšinant, nužudytų ir sužeistų tarpe, o taip pat vėliau už tą streiką nubaustųjų tarpe irgi buvo nemaža lietuvių. Tad lietuviai 1953 m. Vorkutos streiko neturi teisės pamiršti.

Apie tą streiką gana daug medžiagos pateikė jame tada dalyvavę kaliniai, vėliau atsidadę Vakaruose, kaip antai: a) amerikietis John Noble, knygoje "I was a slave in Russia. An American tells his story", išl. 1959 m. (jis buvo rusų suimtas 1945 m. Drezdene ir rusų kalėjimuose bei stovyklose išbuvo 9½ metų), b) vokietis Joseph Scholmer (tikroji pavardė: med. dr. Joseph Schoelmerich) — "Die toten kehren zuruck" (prancūziškas tos knygos vertimas turi pavadinimą "La greve de Vorkouta", išl. 1954 m.), c) 1955 m. Muenchene "Institut for the Study of the History and Culture of the USSR" išleistame, rusų kalba, B. Jakovlevo veikalė "SSSR koncentracijos stovyklos", skyrelyje apie Vorkutą yra sutelktos irgi tuo metu Vorkutoje buvusių asmenų žinios apie tą streiką, o taip pat ir kitų kelių asmenų pasakojimai apie streiką Vorkutos stovyklose taipgi spaudoje paskelbti. Žinoma, visi tie liudytojai visų pirma pasakoja apie tai, ką jie patys savo akimis matė toje stovykloje, kurioje jie tada buvo. Apie streiko eigą kitose stovyklose jie žino tik iš kitų asmenų.

Vorkutos grupės stovyklos yra Komi autonominės "respublikos" teritorijoje, Pečoros upės anglies baseine, tundros srityje. Klimatas ten labai žiaurus, žiema tęsiasi iki 8 mėnesių, temperatūra, kartais, nukrenta iki — 60 laipsn. C. Poliarinė naktis ten trunka 20 dienų. Vorkutos miestas yra apie 50 mylių į šiaurę nuo poliarinio. Žiema pučia aštūrus vėjai, kartais iki 80 mylių į valandą greitumu. Klimatas normaliose sąlygose gyventi neįmanomas. Kalinių trėmimas į Vorkutos stovyklas tolygus jų nusmerkimui mirties bausme. Per metus badu ir šalčiu ten mirė nuo 25 iki 35 proc. visų nutremtųjų kalinių.

1953 m. Vorkutos stovyklų kompleksas turėjo gal iki 150 stovyklų, pastovyklų, bazių bei kitų pavadinamų kalinimo vietų, kurių kiekvienoje buvo nuo 3.000 iki 7.000 kalinių. Tad viso tame stovyklų komplekse tada galėjo būti apie pusė milijono kalinių.

Kiekviena tokia stovykla buvo surišta su kuria viena anglies kasykla-šachta arba fabrika (pvz. metalurgijos gaminių) arba elektros jėgaine ir t. t., kur "produkcinių" darbų kaip tik ir vykdė kaliniai. Buvo apskaičiuota, kad tuo metu visose Rusijos koncen-

racijos stovyklose buvo ne mažiau 20.000.000 kalinių-vergų, kurie turėjo visą Rusijos gamybą, ekonomiką ne tik išlaikyti, bet ir plėsti. Tada nemažiau 50 proc. Rusijos žibalo bei anglies buvo gaunama kalinių darbo dėka, gi medžių kirtime, šioje milžiniškos apimtys pramonėje, net 80 proc. "darbo jėgos" sudarė kaliniai. Vorkutos baseine tada buvo iškasama apie 16.000.000 tonų (1970 m. — 21.500.000 t.) anglies, žibalo daugiau 5.000.000 tonų ir t. t. Vorkutoje visus darbus: anglies kasimą, kelių tiesimą, pastatų statybą, geležinkelio tiesimą (prie tokio vieno, 1200 km ilgio geležinkelio tiesimo ten žuvo per

Kun. Povilas Pukys (1882-1964) Vorkutos kalins

700.000 kalinių) tada vykdė (o daug kur kitose vietose Rusijoje ir dabar vykdo) priverčiamajam darbui nuteistieji. Užtatai anas 1953 metų streikas Vorkutos stovyklų komplekse, lygiai kaip ir kitose stovyklose, buvo žiauriai numalšintas. Kremlius jautėsi negalintis atsakyti nuo tų priverčiamųjų darbų sistemos ar net ją tik kaip nors modifikuoti, nes tai būtų paralizavę tada visą Rusijos pramonę. O jei toks streikas tada vienu metu būtų apėmęs visą, jau minėtą, Rusijos kalinių 20.000.000 masę, Rusijos ūkis ne-

Lietuvio kunigo Sibire slapta laikomos šv. Mišios 1955 m.

abejotinai būtų sužlugęs. Kremlui tai buvo Damoklo kardas.

Bendras Vorkutos stovyklų darbo našumas, palyginus jį su 1952 m. našumu, 1953 metais sudarė tik 80 proc. Kremliaus įsakymu gerinamas kalinių maistas nedaug galėjo padėti ten kaliniams atsverti klimato žiaurumą. Užtat į ten nuolatos plaukė tikras srautas naujų kalinių, kurie žuvusiųjų vietoje turėjo gyvinti gamybą.

Nerimas Vorkutos kalinių tarpe pradėjo bręsti 1953 m. pavasarį, tuoj po Stalino (1953.III.5 d.) mirties. Nuo tada režimas stovyklose pradėjo kiek švelnėti, o Kremliaus naujieji valdovai varžėsi dėl pirmumo valdžioje. Jų pavojingiausias, Berija, birželio mėnesio gale buvo suimtas ir paskelbtas "liaudies" priešu, o vėliau (nors esama kalbų, kad tuojau pat) buvo likviduotas. Pastarasis įvykis stovyklų viešpačiams — enkavedistams sukėlė daug nerimo. Taip pat birželio mėn. pabaigoje ir liepos mėn. pradžioje Vorkutoje pradėjo atsirasti vokiečių jaunuolių, kurie tu pat metų birželio 17 d. Rytų Berlyne ir daugelyje rusų okupacinės zonos vietų akmenimis, o kai kur tik su pagaliais, bandė pasipriešinti rusų tankams. Pasakojimai apie riaušes Rytų Berlyne, Scholmerio nuomone, gerokai prisidėjo prie minties formavimo, kad vis dėlto imamu yra priešintis ir tai milžiniškai SSSR galiai. Prasidėjo bruzdėjimai, kalbos apie buvimo sąlygų pake-

rinimą. Tuo metu daugumoje Vorkutos stovyklų gal tik 20 proc. kalinių nebūvo dar palieję. Darbo našumui pakelti liepos mėn. antroje pusėje NKVD atgabeno 50 vagonų kalinių iš Karagandos (Kazachstan), pažadėdama jiems "geresnes" darbo sąlygas negu jie turėjo Karagandoje. Gi jie, atgabenti į Vorkutą, čia rado kur kas blogesnes buvimo ir darbo sąlygas. Vorkutos NKVD aiškinosi, kad Karagandos enkavedistų "pažadai" vorkutiškių nesaisto ir t. t. Visi šitie elementai ir privadė prie streiko. Masiniai streikas pasireiškė nuo liepos 25 d. (nors stovykloje Nr. 6, kur buvo Scholmeris, streikas prasidėjo VII.22, o šachtoje Nr. 7 ir stovyklos Nr. 14-16 bei 29, gal net VII. 19 d.). Paskiros stovyklos, pastovyklės, šachtos streikavo "savarankiškai", nes spygliuotos vielos, sargybiniai su kulkosvaidžiais bei šunimis stovyklų vienetus izoliavo viena nuo kito. Vis dėlto konspiraciniai streikų komitetai susiorganizavo ir veikė spontaniškai, įtraukdami ir ten "laisvėje" gyvenusius.

To streiko malšinimas buvo barbariškas. Rugpjūčio mėn. pirmomis dienomis, nežinint, o kai kur tik su pagaliais, bandė pasipriešinti rusų tankams. Pasakojimai apie riaušes Rytų Berlyne, Scholmerio nuomone, gerokai prisidėjo prie minties formavimo, kad vis dėlto imamu yra priešintis ir tai milžiniškai SSSR galiai. Prasidėjo bruzdėjimai, kalbos apie buvimo sąlygų pake-

antrąją savo gausumu grupę sudarė lietuviai — 800 žmonių. Kitus sudarė "atstovai" kokių 35 tautybių. Saviškių iš "laisvės", siuntiniais geriausiai buvo remiami lietuviai ir estai. Lietuviai ten sudarė labai solidarią grupę, panašiai laikėsi ir estai.

Išgijęs lietuvių pasitikėjimą Scholmer kartą buvo pakviestas dalyvauti slaptose mišiose. Nušalio vienos šachtos atšakoje, kripteje, paprasta lenta atstojo altorių. Kripteje šviesą teikė tik kelios angliakasių lempos ir ant altoriaus degančios dvi žvakės. Kripteje susirinko kokia dvidešimt kalinių, paskendusį maldoje. Tuoj iš susirinkusių tarpo prie altoriaus priėjo vienas kalinių, nieku nesiskiriantis nuo kitų savo vergijos draugų. Jo rūbai irgi buvo purvini, apiplyšę. Paskui jį sekė kitas, patarnautojas, kuris ant altoriaus padėjo mažutį kieliuką ir mažą mišiolą. Daugumas dalyvių priėmė komunią. Baigęs mišias, kunigas palaimino dalyvius, kurie tyliai išsiskirstė. Ostijas jiems atsiųsdavo kalinių giminių legaliai, maisto siuntiniuose,

kaip "lietuvišką duoną". Vynas buvo iš Krymo. Jį atgabendavo angliakasiai lietuviai "laisvieji", dirbantieji toje pat šachtoje. Per Velykas daugumas lietuvių priimdavo komunią. Anot Scholmerio, neabejotina, kad religinis

gyvenimas (lietuviams, ukrainiečiams ir kitiems) padėdavo išlaikyti dvasinę pusiausvyrą. Nors Vorkutos streiko organizatoriai, vadovai tada žuvo, bet stovyklos vis dėlto susilaukė kai (Nukeita 1-6 pusl.)

Real Estate INSURANCE Management
Visų rūšių draudimai žemiausiomis kainomis. Mes atstovaujame geriausias kompanijas. Pasitikrinkite. Informacijai kreiptis į

EDWARD PAUKŠTIS
3145 W. 63rd St. — HEmlOCK 4-4300

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasciausko, organizuoja turistines ekskursijas į Lietuvą. Jo ekskursijos tvarkingai suplanuotos, vyksta sklandžiai ir visos grupės turi patyrusių lydovus. Ekskursijų maršrutas sekantis:

6 DIENOS LIETUVOJE

5 DIENOS VILNIUJE (įskaitant ½ dienos kelionę į TRAKUS)
1 DIENA KAUNE

DAR YRA KELIOS VIETOS sekančiose ekskursijose:
SPALIO MĖNESIO GRUPEJE BELIKO 3 VIETOS.
REGISTRUOTIS NE VĖLIAU RUGSGJO 1 DIENOS.

Nr. 11 Spalio mėn. 1 d. 15 dienų kelionė
IS CHICAGOS — \$782.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)
Nr. 12 Gruodžio mėn. 19 d. 14 dienų kelionė
IS CHICAGOS — \$787.00 IS NEW YORKO — \$687.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)

Prašome registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo moksčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais kelių reikalais prašome kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimus giminiams atvykti į Ameriką; teikiame informacijas kelių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5 1/2% Passbook Accounts Daily Interest
Annual Yield on 5 1/2% 90-Day Notice Accounts \$100 Minimum
Annual Yield on 6% 90-Day Savings Certificate \$1,000 Minimum

6.81% 7.08% 7.35%

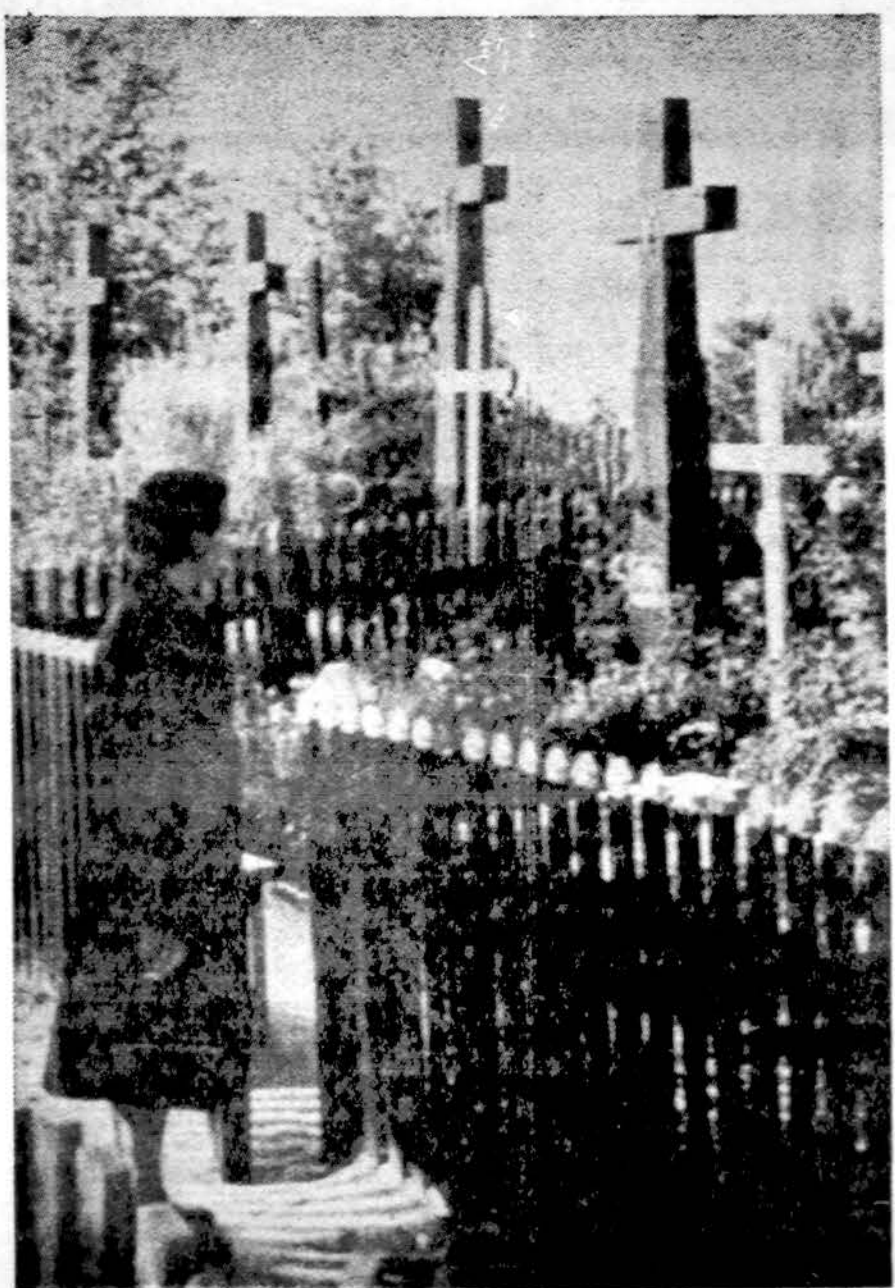
Annual Yield on 6 1/2% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum
Annual Yield on 6 1/2% 30-Month Savings Certificate \$5,000 Minimum
Annual Yield on 7.00% Four Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are compounded for a year or more.

CHICAGO savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

Lietuvių tremtinių kapai Sibire, pažymėti milžiniškais kryžiais, nepamirštami ir laukiami artimųjų

Lietuvių katalikų mokslo akademijos IX-tojo suvažiavimo, įvykstančio š. m. rugpjūčio 31 – rugsėjo 2 dienomis Bostono kolegijoje programa

PENKTADIENIS, rugpjūčio 31 d.
9:00 val. ryto — šv. Mišios St. Ignatius bažnyčioje (B.C., Commonwealth Ave.)

10:00 — Registracija (B. C., McGuinn Hall).
10:30 — Suvažiavimo atidarymas (McGuinn Auditorium).

1. Suvažiavimui ruošti komiteto pirmininko prof. dr. Juozo L. Navieko žodis.

2. L. K. M. Akademijos pirmininko prof. dr. Antano Liutimos, S. J., atidaromoji kalba.

3. Įvadinė paskaita: prel. Vytautas Balčiūnas — Charizmatinis Bažnyčios atsinaujinimas teologijos šviesoje.

12:00 — 1:00 val. Pietūs kolegijos valgykloje (McElroy Commons, Eagle's Nest kafeteria).

1:00 — 3:00 — **TEOLOGIJOS SEKCIJA**
Vadovauja prel. Vytautas Balčiūnas, S. T. D.

1. Kun. prof. Antanas Rubys, Teol. lic. — Mito klausimas Naujame Testamente.

Ses. Ona Mikailaitė, B. A. — Charizmatinio atsinaujinimo sąjūdis šių dienų Katalikų Bažnyčioje.

3:00 — 5:00 — **ISTORIJOS MOKSLŲ SEKCIJA**
Vadovauja prof. Simas Sužiedėlis

1. Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M. Pranciškonų-bernardinų darbai XV-XVI amžiuje.

2. Prof. dr. Benediktas Mačiūka — Istoriniai leidiniai okupuotoje Lietuvoje po 1945 metų.

3. Prof. dr. Paulius Rabikauskas, S. J. — Lietuvos istorinių šaltinių leidimas.

7:30 — Susipažinimo vakaras (McGuinn Hall, Faculty lounge, 5-tas aukštas).

SEŠTADIENIS, rugsėjo 1 d.
8:30 — Pamaldos bažnyčioje (St. Ignatius).

9:00 — Registracija (McGuinn Hall).

9:15 — 12:00 — **PSICHOLOGIJOS - PEDAGOGIKOS MOKSLŲ SEKCIJA**

Vadovauja prof. dr. Justinas Pikūnas.

1. Prof. dr. Ina Užgiris — Protinis vystymasis ir etinių normų supratimas.

2. Prof. dr. Justinas Pikūnas — Humanistinės vertybės: ugdymas ar paneigimas?

3. Dr. Romualdas Kriaučiūnas — Pasaulio lietuvių jaunimo studijinės anketo rezultatai svarbesnės koreliacijos.

4. Prof. kun. Antanas Paškus — Modernaus žmogaus dilemos krikščioniškosios moralės šviesoje.

12:00 — 1:00 — Pietų pertrauka (McElroy Commons, Eagle's Nest kafeteria).

1:00 — 3:00 — **ARCHITEKTūros IR MENO SEKCIJA**
Vadovauja dr. Alfredas Kulpa-Kulpavičius.

1. Dr. Jurgis Gimbutas — Lietuvos bažnyčių statytojai.

2. Dr. Alfredas Kulpa-Kulpavičius — Vilniaus miesto planavimo požiūriu XIV amžiuje.

1:00 — 4:00 — **GAMOS ir TIKSLIŲJŲ MOKSLŲ SEKCIJA**
Vadovauja dr. Petras Kaladė.

1. Bronius Povilaitis — Nikotinas ir kiti nikotino genties augalų alkaloidai.

2. Dr. Petras Kaladė — Vėžį sukeliantieji cheminiai maisto priedai.

3. Dr. E. Užgiris — Nauji fiziniai metodai imunologijoje.

4. Kun. dr. Tomas Žiuraitis, O. P. — Naujas mokslo žvilgsnis į evoliucijos teorijas.

5:00 — 5:00 — **FILOSOFIJOS SEKCIJA**
Vadovauja prof. dr. Vaidevutis A. Mantautas.

Simpoziumas-pokalbis apie prof. Maceinos filosofijos doktrinas, principus, prielaidas ir metodiką.

SEKMADIENIS, rugsėjo 2 d.
10:00 — Pamaldos šv. Petro parapijos bažnyčioje So. Bostone.

1:00 — 3:00 — **LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATūros SEKCIJA**
Vadovauja Vladas Kulbokas.

1. Stasys Santvaras — J. Aisčio ir M. Vaitkaus kūryba.

2. Vladas Kulbokas — Keturi naujesniosios mūsų religinės poezijos atstovai.

3. Antanas Mažiulis — Tautosakos bei tautotyros darbai Lietuvoje 1947–1972 metais.

1:00 — 3:00 — **MEDICINOS SEKCIJA**
Vadovauja dr. Balys Petkauskas.

1. Dr. Balys Petkauskas — Medicinos priežiūra Amerikoje ir Vakarų Europoje.

2. Dr. Mindaugas Vygantas — Akių paveldimai diabetikoje.

3. Dr. Zenonas Danilevičius — Imunologiniai aspektai organų transplantacijoje.

3:00 — **PILNATIES POSĖDIS**
Akademijos 50-ties metų minėjimas: prof. J. Brazaičio paskaita.

Akademijos premijų įteikimas: prof. A. Liutimos, S. J. žodis.

6:30 — Iškilminga vakarienė ir meninė dalis (Lietuvių piliečių draugijos salėje, So. Bostone).

PIRMADIENIS, rugsėjo 3 d.
10:00 val. ryto — Ekskursija į ALKĄ, Putnam Connecticut.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS SUVAŽIAVIMO VIETOS PASIEKIAMOS:

1. Atrakidę lėktuvu, iš Logon aerodromo atvyksta į Bostono miesto centrą, t. y. kur nors prie Bostono centre esančio Common Park. Iš čia taksii nesunku pasiekti CHESTNUT HILL HOTEL, 160 Boylston St. (prie Route 9, jau Newton) kur suvažiavimo dalyviai gali sustoti nakvynei.

2. Suvažiavimas vyksta BOSTON COLLEGE, Chestnut Hill, Mass., t. y. prie pat Bostono ir Brooklyno ribų. Iš Bostono miesto centro, t. y. nuo Common Park pasiekiami taksii ir požeminiu iš Park St., Boylston ar Arlington sustojimų. Požemyje reikia įsėti į tą traukinį, kuris turi užrašą BOSTON COLLEGE ir jį važiuoti iki galo. Išlipus, pereiti į kitą gatvės pusę, t. y. prie St. Ignatius bažnyčios pasukti į kairę, Commonwealth Ave., kur netrukus bus Boston College užrašas ir vartai. Nuo vartų eiti tiesiai alėja iki Gason Hall, kuri nutraukia šią alėją, pastatas turi bokštą ir jame laikrodis, o priešais dar aukštą koloną su paukšutu aru. Aplėnkus Gason Hall iš kairės, eiti tiesiog pro kairėje ir dešinėje esančius pastatus

ir dešinėje, visai arti vartų į Beacon St., yra McGuinn Hall, kur vyksta pats suvažiavimas.

3. Automobilu iš 128 South kello, atvažiuojant Mass. greitkeliu ir t. t., pasukti į Route 9, ir važiuoti iki Chestnut Hill Hotel, o iš čia Hammond St. (atvažiuojant iš 128) sukiti į kairę ir iki Beacon St. Čia jau prasideda Boston College ir prie vartų pasakys kur galima palikti automobilį, greičiausiai nurodys į Lower Camp. Iš 128 South galima privažiuoti ir Route 30, tada pasieksite Commonwealth Ave. Boston College vartus, tuos pačius, pro kuriuos ateis iš Bostono atvažiuojantį požeminiu.

4. Atvažiuojantį Mass. Turnpike Extension, važiuoja Exit 17 į Newton Center ir Commonwealth Ave. iki Boston College. Prie šio išvažiuojimo ir Howard Johnson Hotel, kur taip pat susitarta dėl nakvynei.

Nakvynių pasirinkimo galimybės:

1. CHESTNUT HILL HOTEL, 160 Boylston St., Route 9, Newton, Mass. Telefonas: 617-527-9000.

2. HOWARD JOHNSON MOTOR LODGE, Mass. Turnpike Extension, Newton, Mass. Telefonas: 617-669-3010.

books abroad
AN INTERNATIONAL LITERARY QUARTERLY

Cultural/Quadrant/Magazine 1973 Volume and World Literature in Review

Books Abroad naujo numerio viršelis

KARNAVALO AIKŠTĖJE

Novelės

J. Švaisto naujo novelių rinkinio viršelis

Nauji leidiniai

• **BOOKS ABROAD**, Volume 47, Number 3, Summer 1973. On International Literary Quarterly. Sponsored by The University of Oklahoma. Editor: Ivar Irvask.

Šio puikaus, visą pasaulinę literatūrą apimančio žurnalo naujasis numeris didžia dalimi skirtas 1972 metų Books Abroad-Neustadt literatūrinės premijos (10.000 dolerių) laureatui, kolumbiečiui rašytojui Gabriel Garcia Marquez. Visa eilė žinomų literatūros pasaulio žmonių čia rašo apie tą originalų, šiandien jau tapatutiniio masto rašytoją. Apie Marquezą rašančių autorių tarpe žurnale randame ir mūsų šlei. Birutę Ciplijauskaitę. Jos tema liečia plačiai žinomą Marquez romaną "Simtas metų vienatvės". B. Ciplijauskaitės straipsnis žurnale užvardintas: "Foreshadowning as Technique and Theme in "One Hundred Years of Solitude". Nauja Books Abroad numerį taipgi puošia puslapis premijos įteikimo Marquezui nutraukus Oklahomos universitete.

Pasaulio literatūrą naujų knygų apžvalgose šį kartą yra recenzuojamos dvi lietuviškosios knygos: išleidyto pasirodęs Vytauto Alanto romanas "Amžinasis lietuvis" (rašo Vytautas Dukas) ir vieno iš avangardiškiausių jaunosios kartos poetų Lietuvoje — Sigito Gedos naujas poezijos rinkinys "26 rudens ir vasaros giesmės" (rašo R. Šilbajoris).

Books Abroad metinė prenumerata 8 dol., adresas: Books Abroad, 1005 Asp Ave., Norman, Okla. 73069.

• Juozas Švaistas, **KARNAVALO AIKŠTĖJE**. Novelės. Išleido Nida Londone 1973 m. Knygtara 284 psl. Kaina 5 dol., kietais viršeliais 5.75 dol. Leidinys gaunamas ir Drauge.

Juozas Švaistas šiame naujame savo prozos rinkinyje skaitytojui pateikia dešimtį ilgusių ir trumpesnių novelių, apybraižų, vaizdėlių, gale pridėdamas ir trumpą dramatinį epizodą "Vakaras taigoj".

Novelių temos yra paimtos daugiausia iš šių dienų mūsų aplinkinio gyvenimo. Bet vienas kitas pasitaiko digresijų ir į Lietuvos nepriklausomybės metus bei pokario stovyklavietes Europoje. J. Švaistas savo pasakojimus čia mezga labai paprastai, didelių literatūrinių aukštybių lyg ir nesi-

• Elvyra Narutienė, **LIETUVIŲ KALBOS PRATIMAI** PENKTAJAM PRADZIOS MOKYKLOS SKYRIUI. Iliustracijos Irenos Kazlauskienės, Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Svetimo Taryba 1973 m. Chicago. Leidinys didelio formato, 148 psl., kaina 2 dol., gaunamas ir Drauge.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

• **AKIRACIAI**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, D. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius ir K. Žemelis. Administruoja K. Avizienis. Metinė prenumerata 6 dol. adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629.

Kultūrinė kronika

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO KOMPIJŲ ERIŲ MOKSLO - INFORMACIJOS SEKCIJOS REIKALU

Lietuviai profesionalai, dirbantys kompiuterių (elektroninių skaičiavimo mašinų) bei informacijos technologijos srityje, yra kviečiami dalyvauti šia tema organizuojamos sekcijos programoje.

Mokslų ir kūrybos simpoziumas įvyks lietuvių kalba š. m. lapkričio 22-25 d. d. Chicagoje. Simpoziumo koordinatorium yra dr. Vytautas Vardys. Tikslųjų mokslų grupės koordinatorium yra dr. Stepas Matas. Šios sekcijos pirmininku rugpjūčio pradžioje buvo paskirtas Antanas Dundzila.

Kom. mokslų — info. technologijos sekcijai yra skirtos 2 valandos. Čia tikimasi sutelkti 3-4 rimtus pranešimus (po 20 min.), o likusį laiką skirti diskusijoms tema "Šios technologijos įnašas lietuviškajam gyvenimui 1980 metais".

Sekcijos tema, ypač informacijos technologijos šaka, suprantama labai plačiai: šalia kompiuterių bei jų pritaikymo įvairiose srityse čia apimama ir komunikacija, kopijavimo (fotografavimo analizė) technika, įvairūs optikos pritaikymai ir pan.

Derinantys prie bendros simpoziumo dvasios, iš prelegentų laukiama bendresnio pobūdžio savosios srities pranešimų, suprantamų ir ne tos srities specialistui. Išimtiniais atvejais mielai išklausysime reikšmingo, nors ir sunkiau suprantamo lietuvių laimėjimo.

Šiuo kviečiame ir maloniai prašome šios srities darbuotojus siųsti savo pranešimų projektus pasiūlymus žemiau duotu adresu. Tiek iš bendro kultūrinio, tiek iš savo profesinio taško šį kvietimą priimkime su pasididžiavimu! Laukiame atsiliepiant ne tik mokslininkų — tyrinėtojų, bet ir šios srities darbuotojų pramonėje, prekyboje, versluose. Būtu ypač malonu patirti apie daugelį įvairių sričių specialistų darbus ir juos kokių nors būdu bent simpoziumo programoje atžymėti: o tą būdą rasime, kai žinosime ir matysime ką turime.

Iki š. m. rugsėjo 20 d. laukiame Jūsų pasiūlymų. Pranešimų projektai siūdomi, atsiunčiant:

1. Temų santraukas angliškai ir lietuviškai, po 200-300 žodžių;
2. Prelegento darbo ir namų adresą, telefoną;
3. Kelis sakinius iš profesinės veiklos.

Iki spalio 1 d. visi projektų autoriai bus painformuoti apie parinktuosius darbus ir sekcijos programą. Taip pat laukiame įvairių programos pasiūlymų, ne pranešimų projektų, siunčiamų laisvais.

Antanas Dundzila, Sekcijos pirmininkas, 4339 W. 83 Str. Chicago, Ill. 60652; namų telef. (312) 582-2549, darbo tel. (219) 844-0520.

105 MŪSŲ DAILININKŲ DARBŲ WASHINGTONO GALERIJOS

Ryšium su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ketvirtuoju seimu rugpjūčio 31—rugsėjo 3 d. Washingtone, žymiojo sostinės Corcoran vardo galerijoje jau atidarytoje 12 Amerikos lietuvių tapytojų ir grafikų parodoje randame net 105 tapybos ir grafikos kūrinius. Parodos bendrasis aprašas "Drauge" jau buvo spausdintas praėjusio šeštadienio kultūriniam priede. Ši kartą skaitytojams pateikiame šiek tiek konkrečios parodos statistikos. Adomo Galdiko parodoje yra šeši tapybos darbai, atlikti guašu. Kazimieras Zo-

romskis išstotės 7 savo aliejinės tapybos pavyzdžius. Vytautas Jonynas duoda net 14 medžio ir lino raizinių, daugiausia iš 1947-1951 m. savo kūrybos laikotarpio. Zita Sodeikienė rodo 5 savo tapybas, atliktas akriliu. Viktorui Petravičiui atstovauja 10 spalvotos grafikos, medžio ir lino raizinių. Dalia Aleknieienė dalyvauja su 10 savo graviūru. Vytautas O. Virkau išstotės 5 savo akrilines drobes. Vytauto Igno grafikai atstovauja 10 medžio ir lino raizinių. Viktoro Vizgirdos parodinė duoklė — 6 paveikslai, tapyti akriliu. Romas Viesulas iš savo "Raudų" serijos išstotės 15 pavyzdžių. Irena Mitkutė lietuvių folkloro temomis pateikė 12 grafikos darbų. Kazys Varnelis reprezentuoja 5 savo drobėms.

DIDŽIAJAM ANTROPOLOGŲ SUVAŽIAVIMUI CHICAGOJE ARTEJANT

Didžiajam antropologų suvažiavimui artėjant — Memphis l. c. loc. Kultūriniam pluralizmui nagrinėti skirtas IX tarptautinis antropologų ir etnologų kongresas Chicagoje vyks rugsėjo 1-8 dienomis. Specialiai užsakytais lėktuvais ir kitomis priemonėmis suvažiuos apie 3,000 mokslininkų iš viso pasaulio. Kongresui vadovaus dr. Sol Tax, Chicagos universiteto profesorius. Suvažiuoja mokslininkai net iš tokių kraštų kaip Afganistanas, Jemenas, Papua, Naujoji Gvinėja, Senegalas, Tanzanija. Kongresas vyks Conrad Hilton viešbuty, kur, mokslininkui bekalbant, tuo pačiu metu bus per mikrofonus duodami vertimai į įvairias kalbas.

Jau dabar spausdinama 1,500 atsiųstųjų paskaitų. Jos bus išdėstytos kongreso 103-se sesijoje. Kongresui praversti susidarė 300 talkininkų, kurių kiekvienas net susimokėjo po 10 dol. už tą privilegiją. Jie ekspedijuoja informaciją, platina plakatus, sutiks delegatus aeroforomuose, globos delegatų vaikus.

Studentai ir moksleiviai turės savas konferencijas šūkiu: Jaunimas žmonijos labui. Delegatams Auditorijos teatre rugs. 1 ir 2 d. bus liaudies meno koncertas. Studėbakerio teatre rugs. 5 d. bus pastatyta Gian Carlo Menotti opera, kuri specialiai sukurta pagal kongreso šūkį — Viena žmonija, daug kultūrų. Opera bus atvira ir publikai, jos spektaklius pratesiant iki rugs. 16 d.

Baigiamasis kongreso pilnatis posėdis įvyks rugs. 8 d. Auditorium teatro salėje. Savaitės begybe mokslininkai svarstys daugybę klausimų, pvz. karo prieštarsys, visuomenė ir politika.

Pabrėždamas kongreso svarbą, pulitzer premijos laimėtojas poetas Conrad Aiken mirė Savanoje, Georgijoje, ištiktas širdies smūgio. Turėjo 84 m. amžiaus.

— Prof. dr. Gordon B. Ford, Jr., dėstas Northern Iowa universitete, yra priimtas nariu į Lituanistikos instituto Kalbos skyrių.

Nuomonės ir pastabos

EVOLIUCIJOS IR TIKROVĖS KLAUSIMAI

L. D. "Drauge" (1973 m., Nr. 170) paskelbė straipsnį, pavadintą "Ar evoliucija yra "potvyniškai paplitusi klaidą"?", atsiliepdamas į mano straipsnį, pavadintą "Savotišką krikdą svarstant, išspausdintą "Darbininke" (1973 m., Nr. 20-26).

Nors gerbiama mano kritika, kaip matome, nepasirašė vardo ir pavardės, vis dėlto tas jo straipsnis yra vertas mūsų dėmesio. Juo labiau, kad tie jo ("L. D.") inicialai daug kam yra žinomi.

Suprantama, kodėl visa eilė skaitytojų labai pageidauja, kad pirmiausia as atsilieptų (Drauge ar Darbininke) į tą L. D. straipsnį, pirmajai progai pasitaikius.

Ta proga galėtų pasitaikyti tik lapkričio mėnesį, kai būtų sešesimis Washington, kai nereiktų važinėti pastoraciniais ir kitais neatidėliotiniais reikalais.

Zodžiu, anksčiau ar vėliau turėtų atsirasti proga tam L. D. straipsniui pasvarstyti, išklausti ir patį jo svar-

Pasitarimas antroje Mokslų ir kūrybos simpoziumo reikalais. Iš kairės į dešinę: dr. J. Valaitis — medicinos mokslų programos dalies pirmininkas, prof. dr. S. Ibaforis — humanistinių ir socialinių mokslų programos dalies pirmininkas ir inž. J. Jurkūnas — organizacinės-techninės komisijos Chicagoje pirmininkas. Antrasis Mokslų ir kūrybos simpoziumas įvyks šiemet lapkričio mėn. 21-25 d. Chicagoj.

Nuotr. A. Gulbinsko

Santaros - Šviesos Federacijos 20 tojo suvažiavimo Tabor Farmoje rugsėjo mėn. 6-9 dienomis programa

Ketvirtadienis, rugsėjo 6 d.

Dr. Kostas Ostrauskas "De exilio".
Prof. Algis Mickėnas "Fenomenologinis metodas lietuvių kultūros studijose".
Istorikas Vincas Trumpa "Pasišnekėjimas apie Santaros - Qviesos istorijos interpretaciją".

Penktadienis, rugsėjo 7 d.

Organizacinis posėdis — moderuoja Audronė Misiūnienė.
Ramūnas Kondratas "Vilniaus universiteto profesorius Juozapo Franko mokslinių teorijų evoliucija".
Prof. Romas Misiūnas "Mažosios tautos besiformuojančioje pasaulinėje sistemoje". Komentatorė Skirmantė Kondratienė.

Šeštadienis, rugsėjo 8 d.

Zivilė Bilaišytė "Liūnės Suteimos daktai ir žodžiai".
Prof. Rimvydas Silbajoris "Sigita Geda".
Prof. Rimas Vaisnys "Būsimasis pasaulio vaizdo biologizavimas".
Prof. Julius Slavėnas "Liberalizmas Vakarų ir Rytų konfrontacijose".
Dainos ir poezijos vakaras. Dalyvauja: sol. Aldona Stempuzienė, komp. Darius Lapinskas, Rimas Vėžys, Liūnė Suteima, Marius Katiliškis, Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Sekmadienis, rugsėjo 9 d.

Prof. Vytautas Doniela "Autoritarinis ir egalitarinis mentalitetas".

SOLŽENICYNŲ DRAMA

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes cynam svarsto technologinės kul-

ty of Minnesota Press. Kaina 6

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Vitalija Bogutaitė, Zivilė Bilaišytė, Eglė Juodvalkytė, Austė Pecūraitė, Rasa Šilėnaitė, Henrikas Nagys, Antanas Gustaitis, Algirdas Landsbergis.

Anglų kalbos vertime pasirodė dol. 95 ct. Zvakė čia yra žmogaus

A. Solženicyno drama: "Candle in the Wind". Išvertė K. Armes

Medicinos ir sveikatos apsauga Lie'uvos Didžiojo Kunigaikščio

(Atkelta iš 4 pusl.)

kurio originalas yra saugomas Lietuvos Mokslų Akademijos centrinėje bibliotekoje. Tą dieną Feraros universitetas Jurgiui Petkūnui iš Eišiškių (Georgius Petcunius Lituanius ab Eysiski) buvo įteiktos medicinos daktaro insiginijos: knyga, diadema ir aukso žiedas. Grįžęs iš Feraros, pakvies-tas Vilniaus vaivados kunigaikščio Mikalojaus Radvilo Juodojo asmeniniu gydytoju. Netrukus J. Petkūnas gavo Žemaičių vyskupijos kanauninko vietą, o už medicininės paslaugas Žygimantui Augustui, 1563 m. iškilmingai įvesdintas į Vilniaus kanauninko pareigas ir 1567 m. paskirtas Žemaičių vyskupu (Lietuvių Enciklopedija, XXII, So. Boston, 1960, p. 358 — 359; J. Lebedys, Mikalojus Daukša, Vilnius, 1963, p. 93 — 94; J. Jurginis, Renesansas ir humanizmas, Vilnius, 1965 p. 132). (Bus daugiau)

SIBIRIE NUKANKINTAS MŪSŲ KULTŪRININKAS

Rašytojas, dailininkas, teatrolas, pedagogas Vytautas Bičiūnas, bolševikų nukankintas, mirė 1945 m. Sibire. Šiemet yra 80-tas jo gimtadienis. Tai buvo didelio talento žmogus, labai šakotų gabumų. Dėstė piešimą Šiaulių gimnazijoje, buvo pirmasis Lietuvos tikybų departamento direktorius, Steigiamojo seimo narys (krikšč. dem.). Rašė apsakas, dramas, inscenizavo ir režisavo scenos veikalus, visą eilę kūrinių parašė Vilkolakiui. Buvo įsteigęs Žvaigždžio teatro, Eilės knygų autorius. Ilustruodavo naujus leidinius, su savo meno kūrinių dalyvavo parodose, dekoruodavo bažnyčias.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO
IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME — TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 S. 50th Ave., Cicero Townhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYŠ MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAKŲMOS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniskos Kopyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

PRAPUOLIAU, MOTULA, PRAPUOLIAU, ŠIRDELA...

J. SOLIONAS

Anais gerais, senais laikais, kai senstėjusi motulė išleisdavo savo užaugintą dukrelę marčioną, merginų pulkas užtraukdavo tąją liūdną dainą — merguželės raudą.

Šią savaitę Europon, tartum marčioną, išleisdome mūsų moterų tinklinio rinktinę. Buvo kas išleisti; išvyko pats gražiausias jaunų moterų — mergaičių būrys. Sakyt, dar niekur užsienin nebuvome išleidę tokio puikios būrio. Joms, gal būt, varžovėmis tegalėję būti mūsų tautinių šokių grupės, važinėjusios seniai po Pietų Ameriką.

Ar mes nekultūringi?

Nemanau, kad reiktų labai daug aiškinti, kas yra tos mūsų tinklininkės ir ką jos veikia laisvalaikio. Tik pastebėsime, jog kiekvieną jų mes nuolatos galėtume susitikti net kelis kartus savaitėje tinklinio aikštėje. Matote, mes turime daug jaunimo, kuris šneka, šoka, ar dainuoja. Paprastai šiuos tai mes lengvai pastebime. Kodėl?

Todėl, kad mes esame nekultūringi. Jeigu mes gerai įsiamontintume ir sporto reikšmę mūsų kultūrai, tai tada greičiau ir dažniau pastebėtume ir sportininkes. Deja, mes dažnai vadovaujamės dar galvosena, jog sportas tai tik nenaudingas laiko eikvojimas. Bet tai mūsų, o ne sportininkų problema.

Jas išleidom kilniai misijai

Mūsų tinklininkės išvyko ne pasivažinėti ir pasidairyti po Europą. Jos išvažiuo kilniai misijai, kuri pareikalaus nepaprasto jėgų sukaupimo, idant uždavinys būtų įvykdytas. Nė kiek neabejojau, kad jos savo egzaminą išlaikys ir pareigas atliks kuopuikniausiai. Šitą bylą ju kuo puikiausiai. Šitą bylą ju kuo puikiausiai. Šitą bylą ju kuo puikiausiai.

Daug pasiruošimui darbo įdėjo ne tik tinklininkės, bet ir jų vadovai. Užtai ir jiems mūsų padėka ir pagarba.

Zodis pasilikusiomis moterims

Teko daug kalbėtis su sportininkėmis ir jų vadovė. Niekas pasaulyje tiek neįvertina mūsų vyresnės kartos moterų įdėto darbo ir talkos, išvykusių beruošiant, kiek sportinė šeima.

Sportininkės didžiuojasi mūsų moterų talka. Gaila, kad jų taktininkų pavardžių negalima išminti. Jų yra per daug. Tačiau sportinė šeima niekuomet neužmirš moterų komiteto, vadovaujamo Marijos Rudienės, paramos, kurių jos parodė, išleidžiant mūsų sportininkus Europon.

Esu tikras, kad nė vienos tinklininkės asarėlė nenukrito, pagalvojęs apie išvykos prauosiamuosius darbus. Jie bus visados prisimenami, kaip vienas maloniausių išvykos momentų.

Net, jei tektų pralaimėti — ramins mintis, kad rėmėjos su jomis

Nesuklysiu spėdamas, jog mūsų

ty tinklininkės bus sunkių momentų Europoje; ypač pralaimėjimo metu. Žinoma, kad neviena jų nubrauks ir asarą, lyg marčioną patekus. Tačiau tai nebus karta asara, o greičiau sielvarto, kad teko garbingai nusileisti stipresnei priešininkei.

Vis dėlto, garantuoju, jog mūsų tinklininkės net ir pralaimėjime įžiūrės laimėjimo momentus, net ir juodžiausioje panikoje jas suramins mintis, kad namuose jos paliko puikų rėmėjų būrį.

Europa pripažino lietuvės vertomis kovoti su valstybinėmis rinktinėmis

Jau dabar turiu padaryti viešą išpažintį. Asmeniškai esu įsitikinęs, kad šią išvyką, dar tinklininkės nesugrįžus, laikau nepaprastai pasisekusia.

Žinau, kad kai kas priekaištaus dėl tokio teigimo, klausdamas, o kaip gi galima bus laikyti išvyką pasisekusia, jei, sakykime, tinklinio rinktinė daugumą rungtynių pralaimės? Taip, sutinku, kad būtų nelengva tvirtinti, jog iš-

vyka labai pasisekė jei jos prakiš daugumą rungtynių. Tačiau, jau vien tas pats faktas, jog Europą mus pripažino vertais kovoti su valstybinėmis rinktinėmis, daug ką pasako. Atvirai teigia, kad mes pasaulio akyse, nors sporto gyvenime, stovime pačioje aukštumoje. Tokiu faktą pasigirti negali nė viena kita mūsų kultūrinio gyvenimo grupė.

Vieningas ryšys tarp sportininkų ir lietuviškos visuomenės

Vėlgi, išvyka sujungė mūsų sportininkus ir lietuvišką visuomenę vienan samoningan būrin. Paklausiu: kas gi kitas ligšiol pajėgė taip gerai ir greitai tokią vienybę pasiekti? Atsakymas: niekas. Ir čia yra viena iš svariausių mūsų moterų tinklinio rinktinės pergalų.

Nemanau, kad mūsų tinklininkės dabar išlįsi ant laurų. Ne. Jos skina pergalių puokštę, idant grįžusios jos galėtų savo rėmėjas tąją puokštę papuošti, kaip padėką už parodytą meilę sporto šeimai.

KUO AŠ NORĖČIAU BŪTI?

Kiekvieną kartą, kai svairs- na praleisti, žiūrėdama televizitau šį klausimą, vis kitokia jos, ypač tas 'muilo burbulų' mintis atkeliauja. Vieną dieną operas, valgydama šokoladą, vėnoriu būti gera žmona ir gera lydama, tvarkydama ar mušdamotina savo vaikams... Bet, kai pagalvoju, koks būtų sunkus gyvenimas, greitai nutariu kitaip. Negalėčiau kiekvieną dieną

Rudens tradicinei madų parodai besiruošiant. Iš kairės, modeliuotojos Violeta Pabarčiūtė-Woodward, Aldona Leitienė ir Vida Bartkienė. Nuotr. V. Jasinevičiaus

vyriškos giminės žmonėmis, kurie man tik gyvenimą gadin- tų! Tačiau koks vyrukas vos pažvelgia į mano pusę, tuojau širdis pradeda dvigubai greičiau plakti, ir žinau, kad nieko nebus — negaliu be jų gyventi.

Noriu būti astronautė

Tai ką daryti? Nenoriu būti paprasta namų šeimininkė, bet noriu dirbti, kur nors gyvenime susirasti sau tinkamą vietą. Pasidarysiu... pasidarysiu astronautę! Būsiu Amerikos pirmoji moteris astronautė. O kaip pyks seni didai, sakydami, kad moters vieta neturi būti kur nors aukštybėse, o čia pat — kojos turi būti ant žemės, ypač ant virtuvės grindų. Moterų lygybės siekėjos džiaugsis, galvodamos, kad išsikovojo vyrišką padėtį Amerikos astronautų sąjungoje. Būsiu tada visur žinoma, visi atsimins mano vardą, taip pat, kaip jie atsimena Amerikos pirmąjį astronautą, kurio vardas buvo, buvo — ? Užmirškim tai, nes esu jau nuomonę vėl pakeitus. Negalėčiau gyventi ketletą savaitę be modernių patogumų, kaip vonios arba vandens čiurkšlės (dušo) ir dar kitų.

Pastovi, bet man netinkama karjera

Nutariau, kad reikia būti daug praktiškesne. Reikia susirasti tokį darbą, kuriam niekad nepritrūktų biznis. Dabar koks gali būti tas darbas, kuris yra garantuotas visam gyvenimui — kas tau klientus atvestų? Graborius! Būsiu graborius, taip... taip... ne, negaliu. Būdamas graborium, nelabai daug draugų turėsiu. Visi visą laiką galvos, kad, kai aš į juos pasi- žiūriu, tai tik galvoju apie jų aukštį, plotį ir ar geriau atrodytų su marmuriniu ar su granito paminklu. Ne, šita karjera netinkama man, nors ji ir yra labai pastovi!

Kai moterims šuniukas brangesnis už...

Pradėjau pinti mintis apie veterinariją. Ateitų visokių bo-

Telkiamos lešos sportininkų išvykai Europon. Marijos ir inž. Antano Rudžių sodyboje surengtoje gegužinėje aktyvios tautininkės — komiteto narės per visą dieną išrašinėjo dovanų knygučių bilietus ir pardavinėjo sportininkų išvykos ženklelius. Iš kairės: Lapienė ir L. Dargienė. Nuotr. Z. Degučio

bučių, kurios atneštų savo šuniukus, papuoštus deimantinėmis apykaklėmis ir su žebenkščio (minko) švarkukais. O, kai įdūrčiau jų šuniukams, jie mane įkasty. Tada jos pamitų savo "kūdikį", išbardamos mane, kam taip skaudžiai įdūriau. Jei aš neįskaudindčiau jų, tai jie niekad man neįkasty. Ir, pasakodamos tuos filosofinius žodžius, su pakečtomis nosimis oriai išeitų. Bet, tur būt, ir šitą darbą turiu užmiršti, nes nežinau, ar protiniai išlaikytų, jeigu kasdien ateitų koks pakvaišęs žmogus, kuris savo gyvuliuką laiko lygiu ar net aukščiau už žmogų.

Tai kuomet iš viso būsiu, nieks nežino! Tik ateitis parodys. Atsakymą šiam klausimui rasiu vėliau. G. REINYTĖ

UKRAINCŲ MENO PARODA

Ukrainiečių moderniojo meno institutas, 2247 W. Chicago Ave., Chicagoje, nuo rugsėjo 14 iki spalio 14 d. ruošia dail. Kostjukiuko darby parodą.

Mūsų gražioji moterų tinklinio rinktinė, praėjus ketvir tadienį išvykus Europon. Iš kairės: R. Yerkes, J. Staškūnaitė, V. Ziedonienė, N. Šotaitė, K. Jurytė, R. Čyvaltė, A. Babickienė, R. Žiupsnytė, V. Mockutė, O. Jankienė ir V. Bernardzikaitė. Nuotr. Z. Degučio

ŠEIMA, VAIKAS, LIETUVYBĖ

D. PETRUTYTĖ

Lietuviškumas, tai tik vienas žmogaus asmenybės požūris

Kiek anksčiau buvo nusiskundžiama spaudoje, kad, girdi, jei ir rašoma, tai vis "malama" apie elementarius auklėjimo klausimus, kurie visiems esą žinomi ir aiškūs. Tačiau nieko nerašoma apie lietuvišką auklėjimą, kuris esąs svarbesnis už visas kitas auklėjimo problemas. Manau, kad tai abejotinos vertės teiginys.

Mūsųose nemažai buvo ir yra rašoma apie lietuvišką auklėjimą, tik, deja, be jokio ryšio su vaiko prigimtimi ir jon įdiegtų žmogaus vystymosi planu. Taip pat buvo ir yra nemažai pateikiama receptų bei idėjų, kaip lietuviškai auklėti vaikus, bet be jokios gilesnės įvalgos į vaiko tapimą žmogumi. Skaitant tuos patarimus, susidaro įspūdis, lyg mes turėtume kokią atskirą, lietuvišką auklėjimo sistemą bei metodą, kurį naudojant, galima būtų, be didelio vargo, užauginti lietuvi-

višką auklėjamą, atsietą nuo bendrojo žmogaus asmenybės vystymosi plano. Kiekvieno žmogaus pagrindiniai kūno ir dvasios elementai yra tie patys. Kiekvieno žmogaus, nežiūrint jo tautybės bei kilmės, fizinis ir dvasinis vystymasis turi tuos pačius pagrindinius bruožus ir pereina tuos pačius plėtros tarpsnius. Visa kita, kūno spalva, išvirsinė išvaizda, priklausymas skirtingoms žmonių bendruomenėms su skirtingais papročiais bei kalbomis, yra antraeiliai dalykai. Lietuviškumas yra tik vienas žmogaus asmenybės požūris, kuris yra tiek vertingas, kiek pati asmenybė yra stipri, tauri ir kūrybinga.

Tik gilesnis bendrųjų auklėjimo dėsnių pažinimas teigalins tėvus sėkmingiau įžiebt lietuviybės kibirkštį savo vaikuose.

Lietuvybė negali būti paveldima, ji privalo būti įžiebiamą, du-maniai panaudojant naujausias žinias iš vaiko psichologijos.

Kažkas netaip išėjo

Mūsųose kalbėti apie priešmo-kyklinį vaiką, apie jo galimą inat-šą lietuviybės išlaikymui išeivijoje — labai nedėkinga tema. Vieniems atrodo nerimta, o kitiems net juokinga sieti mažąjį vaiką su painiomis lietuviybės problemomis. Tai negili, paviršutiniška ir klaidinga galvosena, kuri kaip tik ir padeda nulietu-vejimui lengvai skverbtis į mū- dų išeivių gretas.

Atvykę į šį kraštą, daug kalbėjome apie gryną lietuvišką kraujo iliejimą į jau gana ane- mišką anuolaikinę lietuviybę ir iš to, entuziastiškai nusiteikę, tikė- jomės didelių dalykų — lietuvi-ybės atsigavimo ir jos suklestėjimo. Šiandieną, žvelgdami iš laiko perspektyvos, turime prisipažinti, jog per dvidešimt su viršum metų, mes Amerikos lietuvių ne tik nesulietuvinom, bet jau pirmąjį dešimtmetį didele dalimi prara-

dome tai, ką senieji lietuviai, a- teiviai, buvo išlaikę per 50 metų, t. y. KALBĄ, kuri ir yra tas "kraujas", galintis lietuviybę palaikyti gyvą, stiprią ir klestinčią įvairiomis formomis. Berods, netenka abejoti, jog su kalbos praradimu tampriai yra susijęs ir kasmet didėjantis nuosimtis jaunimo, kuris dingsta iš lietuviško gyvenimo.

Prof. A. Klimas, kartą apibū- dindamas šią liūdną padėtį, yra šitaip išsireiškęs: "Visi lyg jau- čiame, kad nors labai daug dar- bo yra nuveikta mūsų jaunimo lietuviškame auklėjime ir švieti- me, tačiau čia kažkas netaip iš- ejo, kaip buvo tikėtasi ir laukta".

Tas "kažkas" arba nežinoma- sis veiksnys yra ne kas kita, kaip apleista labai svarbi sritis mūsų lietuviškoje veikloje. Toji apleis- toji sritis, — dirvonuojąs laukas, — yra šeima su jos jauniausiuo- ju prieaugliu. Todėl ir nesistebėti- na, jei nedirbamoje žemėje auga tai, kas mums nenaudinga. To mums nepageidaujamo, bet sod- rių lapojančio augalo vardas — nulietuvejimas.

PARAMA PRIVACIOMS MOKYKLoms

Ohio legislatura priėmė įstaty- mą, kuriuo ateinantiems dvejiems metams skiriama 81,456,090 dol. privačioms mo- kykloms sveikatos ir kitais pa- saulietiškiems reikalingams. Tuo pasinaudos apie 300,000 moks- leivių, esančių pradžios ir viduri- nės mokyklose. Šitokia paramą Ohio valstija teikia jau nuo 1967 m. ir teismas pripažino, kad tai nepriešinga konstitucijai.

— NIJOLĖ LIPCIUTĖ — VO-

KETAITIENĖ, viena pirmau- jančių Chicago modeliuotojų, kartu su GENUTE DAM- RAUSKAITE, rūbų projektuoto- ja — kūrėja, šią vasarą keliau- damos po Europą, turėjo progos susipažinti su naujausiomis eu- ropietiškomis madomis ir pasigė- rėti to kontinento meno turtais. Jos abi dalyvaus Putnamo seselių rėmėjų madų parodoje ateinanti rudenį.

O namie pasilikusios sportininkų išvykos rėmėjos su savo aktyvia pirmininke — sportininkų globėja Ma-rija Rudienė. Sėdi iš kairės: A. Rūgūtė, M. Remienė, M. Rudienė, J. Valdienė ir St. Semėnienė. Stovi iš k.: M. Kripkauskienė, L. Dargienė, V. Lapienė, V. Vengrienė, F. Mackevičienė, O. Gradinskienė ir J. Grybauskienė. Nuotr. Z. Degučio